Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

SIKET JELNYELVI TOLMÁCS

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és
VEKOP-7.5.1-16-2016-00001
kiemelt projektek
Cím: 1071 Budapest, Peterdy u. 15.
E-mail: efop382@nszi.hu
E-mail: vekop751@nszi.hu

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÉSZÍTETTÉK:

Horváth Zsófia
Habán Zsuzsanna
Patyus Virág

SZAKMAI LEKTOROK:

Dr. Tapolczai Gergely
Dr. Szabó Helga Mária

TARTALOM

Bevezető 4

A képzés indoklása, szabályozásának jogi háttere 5

A képzés jogi háttere 5

A képzés megnevezése 5

A képzés szervezésének feltételei 5

Képzőhellyel szembeni elvárások 6

Személyi feltételek 6

Tárgyi feltételek 11

A képzés bemeneti követelményei 12

Felmentések kezelése 12

A képzés felépítése 13

A képzési program célja 13

A program célcsoportja 13

A képzés során megszerezhető kompetenciák 13

A képzési idő 16

Teljesítési követelményrendszer 18

Vizsgakövetelmények 18

Záróvizsga 18

Javító-és pótlóvizsga 24

A képzés által nyújtott képesítés 24

A képzési program moduljai 25

1. Modul: Alapozó ismeretek 1. 25

2. Modul: Nyelvi képzés 37

3. Modul: Alapozó ismeretek 2 45

4. Modul: Fordítási gyakorlat 55

5. Modul: Szakmai modul I. 60

6. Modul: Szakmai modul II. 69

Bevezető

A *siket jelnyelvi tolmács* képzés célja: jogszabály által előírt, a tevékenység folytatásához szükséges képesítés megszerzése.

A képzés konkrét célja:
a képzésben résztvevők

a) megismerik a siket jelnyelvi tolmácsolás elméletét és gyakorlatát, a tolmácsolás fizikai és pszichés feltételeit, a jogszabályi környezetet, a speciális tolmácsolási színterek jogi és egyéb jellemzőit;
b) megismerik a szimultán, konszekutív és tömörítő jelnyelvi tolmácsolási technikákat.

A résztvevők képessé válnak:

c) a kommunikációs akadálymentesítési feladatok ellátására siket, siketvak, nagyothalló és halló személyek között;
d) anyanyelvi szintű jelnyelvi tudással tolmácsolni a magyar jelnyelven belül a nyelvváltozatok között, illetve kommunikációs akadálymentesítési feladatokat ellátni magyar jelnyelv és nemzetközi jel (IS) között személyes jelenléttel, valamint telefon- és videóalapú távtolmácsolással;
e) írott szöveget jelnyelvre adaptálni, jelnyelvi megnyilatkozásokat írásba foglalni.

A képzés indoklása, szabályozásának jogi háttere

Az OKJ 52 223 01 Jelnyelvi tolmács képzés az OKJ rendszer megszűnésével a szociális ágazati képzési körbe pozicionálható.

A képzés jogi háttere

Törvények
1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
A képesítési követelményt előíró jogszabály: A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény

Kormányrendeletek
A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény 8. § (1) bekezdés és a törvény felhatalmazása alapján kiadott 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet.

Miniszteri rendeletek
A szociális szolgáltatásokat érintően bevezetni kívánt új képzésekkel az ágazatban munkavállalóként jelen lévő, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet
A szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről szóló 14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet)

A képzés kapcsolódása a Rendelethez
A képzés pozicionálása a képzési/továbbképzési struktúrába: a képzés a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Fktv.) 1. § (2) bekezdése szerinti, jogszabály alapján szervezett képzés.

A képzés megnevezése
Siket jelnyelvi tolmács

A képzés szervezésének feltételei

Képzést a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet által pályázati úton kijelölt szervezet (a továbbiakban: képző) végezhet (14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet)
A képzés időtartama minimum 20 hónap.
Maximális csoportlétszám: 12 fő.

A siketvak személyek részére biztosított kommunikációs akadálymentesítés ismeret oktatása a Siketvakok Országos Egyesülete tananyaga alapján és az általuk delegált oktatóval történhet.

Online képzés
A képzési program keretében nem engedélyezett.

Képzőhellyel szembeni elvárások

a) személyi feltételek

A képzésben szakmai tantárgyakat oktatóknak a Képzési Programban (a továbbiakban: KP) feltüntetett szakmai képesítéssel kell rendelkezniük.

Tantárgyak szerinti bontásban:

Tantárgy	Oktató végzettsége, szakképesítése	Oktató szakmai tapasztalata
1.1. Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai	*felsőfokú végzettség: gyógypedagógus, vagy pszichológus*	5 éves szakmai tapasztalat / 3 éves oktatási tapasztalat
1.2. Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia	*felsőfokú végzettség: szociológus, vagy szociális munkás, vagy andragógus, vagy gyógypedagógus*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat
1.3. Kommunikációs kompetenciák	*felsőfokú végzettség: kommunikáció vagy andragógia vagy marketing / PR szakon vagy egyéb tréneri, coach szakmához illeszkedő felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat
1.4. Deaf Studies	*felsőfokú végzettségű anyanyelvi jelnyelvhasználó személy*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.5. Kulturális antropológia	*felsőfokú végzettség: kulturális antropológus*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
1.6. Audiológia	*felsőfokú végzettség: audiológus, vagy orr- fül-gége szakorvos*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.7. Önismereti kompetenciák	*felsőfokú végzettség: kommunikáció vagy andragógia vagy marketing / PR vagy pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat
1.8. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.9. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.10. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába (etika1)	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként

1.11. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába	*felsőfokú végzettség*	3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.12. Fordításelmélet	*felsőfokú végzettség: fordító / tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
1.13. Együttműködés, kooperatív munkavégzés	*páros oktatásban* 1. *jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség* 2. *kommunikáció / andragógia / marketing / PR végzettségű coach*	1. 5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként 2. 5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat jelnyelvi tolmács képzésben
1.14. Terepgyakorlat I.	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen jelnyelvi tolmácsolásban
1.15. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként.
2.1. Magyar nyelv	*felsőfokú végzettség:* *nyelvész vagy magyartanár*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
2.2. Írásbeli szövegalkotás	*felsőfokú végzettség:* *nyelvész vagy magyartanár*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
2.3. Nyelvi sokszínűség a hallássérültek közösségében	*felsőfokú végzettségű anyanyelvi jelnyelvhasználó*	5 éves tapasztalat jelnyelvhasználói közegben
2.4. Fordítási gyakorlat I.	*felsőfokú végzettségű jelnyelvhasználó*	5 éves szakmai tapasztalat adaptáció készítésében
2.5. Nemzetközi jel (IS)	*felsőfokú végzettségű anyanyelvi jelnyelvhasználó*	3 éves tapasztalat nemzetközi jelnyelvhasználói közegben
2.6. Jelnyelvészet I.	*felsőfokú végzettség:* *nyelvész + jelnyelvi tolmács vagy* *nyelvész + anyanyelvi jelnyelvhasználó vagy* *jelnyelvi oktató + felsőfokú jelnyelvi lingvisztika végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és 3 éves tapasztalat jelnyelvoktatói képzés/ jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.7. Kommunikáció siketvak személyekkel	*SVOE által delegált oktató*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.8. Jelnyelv (szaknyelv I.)	*felsőfokú végzettségű jelnyelvoktató*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvoktatásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.9. Alkalmazott nyelvészeti	*felsőfokú végzettség:*	5 éves szakmai tapasztalat/

ismeretek (neuro- pszicho-szociolingvisztika)	*nyelvész*	3 éves oktatási tapasztalat
2.10. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.1. Sorstárs-edukáció	*felsőfokú végzettségű anyanyelvi jelnyelvhasználó*	
3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon	*felsőfokú végzettség: szociális munkás / andragógus vagy HR szakember*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete	*felsőfokú végzettség: jogász*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.4. Hallássérültek hazai és nemzetközi szervezetei	*felsőfokú végzettségű anyanyelvi jelnyelvhasználó*	3 éves szakmai tapasztalat hazai és nemzetközi hallássérültek érdekvédelmi szervezeteinél
3.5. Konfliktuskezelési kompetenciák	*felsőfokú végzettség: kommunikáció / andragógia vagy marketing / PR / pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat
3.6. Siket jelnyelvi tolmácsok etikája	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés/ siket jelnyelvi tolmács képzés oktatójaként
3.7. Munkavállalás siket jelnyelvi tolmácsként	*felsőfokú végzettség: HR / jogász / jelnyelvi tolmács*	3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés/ siket jelnyelvi tolmács képzés oktatójaként
3.8. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsszolgálatnál szolgálatvezetőként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.9. Protokoll jelnyelvi tolmácsoknak	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként konferenciatolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.10. Bevezetés a team tolmácsolásba	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.11. Terepgyakorlat II.	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
4.1. Fordítási gyakorlat II.	*felsőfokú végzettségű jelnyelvhasználó*	5 éves szakmai tapasztalat adaptáció készítésében
4.2. Fordítási gyakorlat III.	*felsőfokú végzettségű jelnyelvhasználó*	5 éves szakmai tapasztalat adaptáció készítésében

4.3. Feliratkészítés	*érettségizett anyanyelvi jelnyelvhasználó*	3 éves szakmai tapasztalat feliratkészítésben
4.4. Jelnyelvészet II	*felsőfokú végzettség:* *nyelvész + jelnyelvi tolmács vagy* *nyelvész + anyanyelvi jelnyelvhasználó vagy jelnyelvi oktató + felsőfokú jelnyelvi lingvisztika végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és 3 éves tapasztalat jelnyelvoktatói képzés/ jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.1. Esetelemzés I.	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.2. Szakmai önismeret kompetenciák	*felsőfokú végzettség: kommunikáció/ andragógia / marketing / PR / pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzésben
5.3. Jelnyelv (szaknyelv II.)	*felsőfokú végzettségű jelnyelvoktató*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvoktatásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.4. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
5.5. Egészségügyi tolmácsolás	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.6. Egyházi tolmácsolás	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.7. Tolmácsolás az idegenrendészeti eljárásokban	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.8. Team-tolmácsolás gyakorlat	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.10. Terepgyakorlat III.	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban

5.11. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.	*felsőfokú végzettség*	-
6.1. Konzultáció a szakmai dolgozatról II.	*felsőfokú végzettség*	-
6.2. Esetelemzés II.	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.3. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák	*felsőfokú végzettség: kommunikáció / andragógia / marketing/ PR / pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzésben
6.4. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.5. Oktatási tolmácsolás	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.6. Konferenciatolmácsolás	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.7. Tolmácsolás alacsony nyelvi kompetenciájú személyeknek	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.8. Színházi tolmácsolás/ műfordítás	*jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.9. Médiatolmácsolás	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.10. Terepgyakorlat IV.	*jelnyelvi tolmács / siket jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
6.11. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.	*jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként

b) tárgyi feltételek

Az oktató helyiségeknek meg kell felelniük a nemzeti szabványban vagy a nemzeti szabvánnyal azonos, illetve azzal egyenértékű építési és műszaki előírásokban foglaltaknak, továbbá az építésügyi, a tűzvédelmi, az egészségvédelmi, a munkavédelmi jogszabályokban előírt követelményeknek és a közegészségügyi előírásoknak.

	Helyiségek	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
1.	Tanterem/előadóterem	Képzési helyszínenként és csoportonként 1 db	A terem alapterülete min.: 1,5 m^2/fő
2.	WC helyiség	Képzési helyszínenként min. 1 db (résztvevők létszámának figyelembevételével)	Szükség szerint akadálymentesített (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
3.	Ügyfélszolgálat	Intézményenként 1 db	
4.	Jelnyelvi labor	Képzési helyszínenként 1 db	2 fő résztvevőnként 1 felszerelt munkaállomás/boksz
Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai			
	Eszköz, berendezés	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
5.	Tanulóasztalok	Résztvevők létszámának figyelembevételével	Szükség szerint akadálymentesített berendezési tárgyak (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
6.	Tanári/előadói asztal	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
7.	Székek vagy írólapos székek	Résztvevők/oktatók létszámának figyelembevételével	
8.	Tábla és/vagy flipchart	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
9.	Számítógép internet hozzáféréssel	Tantermenként	
10.	Álló- és mozgóképvetítő eszköz/projektor	Tantermenként	
11.	Egyéb eszközök	Flipchartpapír, vetítővászon, papírok, filctollak	
12.	Jelnyelvi labor munkaállomás/box	2 tanuló/munkaállomás, számítógép, monitor, kamera, mikrofon, fülhallgató, webkamera, vágóprogram	

A képzés bemeneti követelményei

A képzés megkezdéséhez szükséges előképzettség
érettségi végzettség

A képzés megkezdéséhez szükséges szakmai előképzettség
A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény 2. § j) pontja szerinti anyanyelvi jelnyelvhasználó.

Szakmai alkalmassági vizsga
A képzésre a bemeneti feltételek birtokában szakmai alkalmassági vizsgával lehet jelentkezni, ahol magyar jelnyelvi és magyar nyelvi írásbeli feladatok segítségével felmérik a jelentkező magyar jelnyelvi és magyar nyelvi kompetenciáit: magyar jelnyelvi és magyar nyelvi szövegértés; magyar jelnyelvi és magyar nyelvi nyelvhelyesség; magyar nyelvi íráskészség.
A felvételhez szükséges szakmai alkalmassági vizsga vizsgabizottsági tagjait a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége jelöli ki.

Felmentések kezelése
Előzetesen megszerzett tudás beszámítása az alábbi felmentések alapján:

- Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai: általános pszichológia kollokvium vagy gyakorlati jegy, vagy gyógypedagógus végzettség
- Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia: szociológia kollokvium, vagy gyakorlati jegy, szociológus, vagy szociális munkás végzettség
- Kulturális antropológia: kulturális antropológia kollokvium, vagy gyakorlati jegy, vagy andragógus végzettség
- Audiológia: audiológus végzettség, gyógypedagógus végzettség
- Hallássérültek a munkaerőpiacon: gyógypedagógus végzettség
- Fordításelmélet alapjai: fordításelmélet kollokvium, vagy fordító, tolmács végzettség
- Írásbeli szövegalkotás: nyelvész végzettség, magyar tanári szakos végzettség
- Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro- pszicho- szociolingvisztika): nyelvészet kollokvium, vagy gyakorlati jegy vagy nyelvész végzettség

Előzetesen megszerzett tudás mérése
Előzetesen megszerzett tudás mérésére nincs lehetőség.

A képzés eredményes elvégzésének igazolásának módja
tanúsítvány

A KÉPZÉS FELÉPÍTÉSE

A képzési program célja

A képzésben résztvevő sajátítsa el a Siket jelnyelvi tolmács szakképesítés megszerzéséhez, az adott munkakör betöltéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket.

A program célcsoportja

Azok az anyanyelvi jelnyelvhasználó hallássérült személyek, akik a bemeneti feltételekkel, valamint a felvételi vizsgakövetelményekben meghatározott kompetenciákkal rendelkeznek és elhivatottságot éreznek a siket jelnyelvi tolmács szakma iránt.

A képzés során megszerezhető kompetenciák

- ismeri és érti a hallássérülésből, illetve a hallásvesztésből következő, az egyén pszichés és nyelvi fejlődésére ható tényezőket,
- ismeri és érti a társadalom legalapvetőbb összefüggéseit, az egyenlőtlenségek kialakulásának okait, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit,
- fejlett nonverbális és metakommunikációs készségekkel rendelkezik,
- ismeri a hallássérült személyek kommunikációs szükségleteit, igényeit, formáit,
- ismeri és alkalmazza azokat a kommunikációs akadálymentesítő módszereket és eszközöket, amelyeket a siketvak személyek használnak,
- ismeri az emberi kultúra evolúciós alapjait,
- ismeri a fül anatómiáját, működését, élettani szerepét, a hallásvesztés fokozatait, jellemzőit, a CI jellemzőit,
- ismeri a siket jelnyelvi tolmács szakma kialakulását, a siket jelnyelvi tolmácsok szerepét a jelnyelvi tolmácsolásban, jellemző feladatait, működési kereteit,
- ismeri a tolmácsolás elmélet alapfogalmait, a tolmácsolás folyamatát, formáit, módját, technikáit, színtereit, a tolmácsolás fizikai és pszichés feltételeit, a tolmácsolási helyzeteket,
- ismeri a tolmácsolás etikai aspektusait, a 4 etikai alapelvet, valamint a Demand-Control Schema esetelemzési keretrendszer alapjait,
- etikus tolmács attitűddel rendelkezik,
- ismeri és felismeri a saját kompetencia határait, alkalmazza az etikai kódex előírásait,
- ismeri és alkalmazza a fordítás tényezőit és nyelvészeti modelljeit,
- ismeri a hatékony együttműködési technikákat, kooperatív képességeit tudatosan fejleszti,
- ismeri a legalapvetőbb szövegtípusokat, sajátosságaikat, a szövegek szemantikai szerkezetét és stílusát, ismeri a magyar nyelv helyesírási szabályait,
- képes természetes személyközi interakciót kialakítani a jelnyelv használó siket, nagyothalló, és siketvak személyekkel,
- képes a vágyott tolmácsmodell megfogalmazására,
- munkájához szükséges önreflexiója és testtudatossága kialakul,
- ismeri a hallássérült közösség nyelvi sokszínűségét, a különböző jelnyelvi input típusokat,
- ismeri és eligazodik hallássérült közösségekben, a hallássérülteket képviselő hazai és nemzetközi szervezetek rendszerében,
- ismeri és természetesen létezik a jelnyelv világában, a siket kultúra közegében,
- ismeri a hallássérültek oktatásának történetét, problémáit és a bilingvális oktatás szükségességét,
- ismeri és eligazodik a hallássérülteket ellátó intézményrendszerben,
- ismeri a hallássérültek munkaerőpiaci helyzetét,

- ismeri és képes értelmezni a lényegesebb hazai és nemzetközi jogszabályokat, amelyek a hallássérültek közösségét speciálisan érintik,
- ismeri és alkalmazza az esélyegyenlőségi és akadálymentesítési előírásokat,
- ismeri a nyelvelsajátítás a nyelvi szocializáció jellemzőit siket, nagyothalló, és siketvak személyek tekintetében, ismeri a kétnyelvűség és a nyelvi jogok siketségre és jelnyelvre vonatkozó specialitásait,
- ismeri a szövegalkotás típusait, a szövegtárolás lehetőségeit, technikáit, képessé válik feliratozás során kommunikációs akadálymentesítést végezni,
- ismeri az írott nyelvi input típusokat és képes magyar jelnyelvre fordítani,
- képes anyanyelvi szinten magyar jelnyelven kommunikálni,
- képes érteni hosszabb, szakterületén kívül eső, összetett, akár elvont témájú írott magyar nyelvű szöveget,
- világos, jól szerkesztett, részletes írott magyar nyelvű szöveget tud alkotni összetettebb témákban is,
- széles körű magyar nyelvű szókinccsel rendelkezik,
- képes a hallássérültek önálló életvitelében előforduló szituációkban kommunikációs akadálymentesítésre,
- képes egészségügyi szituációkban hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítésre,
- képes egyházi eseményeken hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítésre,
- képes oktatási helyzetekben, köznevelési intézményekben, általános, közép- és felsőfokú képzésben hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítést végezni,
- ismeri a team-tolmácsolás módszereit, képes csapatban együttműködve tolmácsolni, kompetencia határok megtartásával, és betartva a kollegialitás szabályait,
- ismeri a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működését, az adminisztrációs, dokumentációs, pályázat elszámolási tudnivalókat és betartja az előírásokat,
- a hatályos adatkezelési, dokumentum és iratkezelési szabályokat, számlázással, szerződéskötéssel kapcsolatos előírásokat ismeri és betartja,
- ismeri a szakmai dolgozatírás szabályait, formai és tartalmi követelményeit, képes értékelhető szakmai dolgozatot létrehozni önállóan,
- ismeri a munkavállalással kapcsolatos jogokat, kötelezettségeket, eljárásokat, folyamatokat és fogalmakat, saját munkavállalása és akadálymentesítő tevékenysége során is képes alkalmazkodni az előírásokhoz,
- képes hazai és nemzetközi konferencián, workshopon, szakmai konferencián, egy- és kétnyelvű pódium eseményeken hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítésre,
- ismeri és használja az online, videó alapú távtolmácsolási formákat, módszereket, technikákat, platformokat,
- képes közigazgatási, bírósági, rendőrségi helyzetekben hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítést végezni,
- képes az alacsony jelnyelvi és/vagy magyar nyelvi kompetencia csoportosítására, felismerésére,
- ismeri és alkalmazza az alacsony nyelvi/jelnyelvi kompetenciájú személyek részére történő tolmácsolási technikákat, eljárásokat,
- ismeri a színpadi tolmácsolással kapcsolatos legfontosabb elméleti és gyakorlati tudnivalókat,
- képes médiahelyzetekben hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítést végezni,
- képes a kommunikációs akadálymentesítési feladatok ellátására siket, siketvak, nagyothalló személyek között,
- képes anyanyelvi szintű jelnyelvi tolmácsolásra/fordításra írott magyar nyelvről magyar jelnyelvre,
- képes kommunikációs akadálymentesítési feladatok ellátására IS (nemzetközi) és magyar jelnyelv között.

Modultérkép

A képzési program modulrendszere

A siket jelnyelvi tolmács képzés alapozó ismereteket, szakmai ismereteket és nyelvi/jelnyelvi ismereteket nyújtó modulokból épül fel.
A modulok szakmai szempontú lineáris egymásra épülését, a modulok ütemezése biztosítja.
A modulok ismeretanyaga egymásra épül, azonban a következő modult sikeres modulzáró vizsga hiányában - 30 napos türelmi idővel - elkezdheti a képzésben résztvevő, mert sikertelen modulzáró vizsga esetén 30 nap áll rendelkezésre sikeres modulzáró pótvizsgát tenni.

Ajánlott havi ütemezés*	**Alapozó ismeretek és szakmai modulok**	**Ajánlott havi ütemezés***	**Nyelvi modulok**
1-4. hónap	1. modul: Alapozó ismeretek I. 124 tanóra A modul a siket jelnyelvi tolmács képesítéshez szükséges általános és alapvető készségek, képességek és ismeretek megszerzését biztosítja.	1-12. hónap	2. modul: Nyelvi képzés 262 tanóra A modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács képesítés végzéséhez szükséges nyelvi, jelnyelvi, nemzetközi jel (IS) elméleti és gyakorlati ismeretanyagának elsajátítását biztosítják.
5-8. hónap	3. modul: Alapozó ismeretek II. 118 tanóra A modul tantárgyai előkészítenek a siket jelnyelvi tolmács képesítés speciális ismereteinek elsajátításához.		
9-13. hónap	5. modul: Szakmai modul I. 115 tanóra A szakmai alapozó modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács képesítéshez szükséges általános és alapvető szakmai, gyakorlati készségek, képességek és ismeretek megszerzését biztosítja.	13-20. hónap	4. modul: Fordítási gyakorlat 160 tanóra A modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács képesítés végzéséhez szükséges fordítások szakmai elméleti és gyakorlati ismeretanyagának elsajátítását biztosítják.
14-20. hónap	6. modul: Szakmai modul II. 144 tanóra A szakmai specializáló modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács képesítéshez szükséges összes szakmai és gyakorlati ismeretanyagot tartalmazzák.		

*Az ütemezési ajánlás a minimumként meghatározott 20 hónapra vonatkozik. Hosszabb képzés esetén a modulok ütemezése is arányosan hosszabb.

A modulok kialakítása lehetővé teszi az egyes képzések közti átjárást, az elvégzett tanulmányok beszámítását. Eredményes modulzáró vizsgával lehetősége van a képzésben résztvevőnek folytatnia a képzést másik csoportban vagy másik képzőnél.

A képzési idő

Modulok, tantárgyak	Óraszám (óra)*	
	Elmélet	**Gyakorlat**
1. modul: Alapozó ismeretek 1.	**66**	**58**
1.1. Pszichológiai alapismeretek, hallássérülés pszichológiája	6	
1.2. Szociológiai alapismeretek, kisebbségszociológia	3	
1.3. Kommunikációs kompetenciák		3
1.4. Deaf studies	19	
1.5. Kulturális antropológia	3	
1.6. Audiológia	4	
1.7. Önismereti kompetenciák		4
1.8. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés	2	
1.9. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete	9	
1.10. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába	8	
1.11. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába	3	
1.12. Fordításelmélet	9	
1.13. Együttműködés, kooperatív munkavégzés		9
1.14. ***Terepgyakorlat I.***		***12***
1.15. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.		30
2. modul: Nyelvi képzés	**72**	**190**
2.1. Magyar nyelv		50
2.2. Írásbeli szövegalkotás		12
2.3. Nyelvi sokszínűség a hallássérültek közösségében		18
2.4. Fordítási gyakorlat I.		30
2.5. Nemzetközi jel (IS)		60
2.6. Jelnyelvészet I.	30	
2.7. Kommunikáció siketvak személyekkel		20
2.8. Jelnyelv (szaknyelv I.)	30	
2.9. Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro- pszicho-szociolingvisztika)	12	
3. modul: Alapozó ismeretek 2.	**40**	**78**
3.1. Sorstárs-edukáció		15
3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon	12	
3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete	6	
3.4. Hallássérültek hazai és nemzetközi szervezetei	4	
3.5. Konfliktuskezelési kompetenciák		9
3.6. Siket jelnyelvi tolmácsok etikája	10	
3.7. Munkavállalás siket jelnyelvi tolmácsként	3	
3.8. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése	3	
3.9. Protokoll jelnyelvi tolmácsoknak	2	
3.10. Bevezetés a team tolmácsolásba		6
3.11. ***Terepgyakorlat II.***		***12***
3.12. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.		36

4. modul: Fordítási gyakorlat	**20**	**140**
4.1. Fordítási gyakorlat II.		60
4.2. Fordítási gyakorlat III.		60
4.3. Feliratkészítés		20
4.4. Jelnyelvészet II.	20	
5. modul: Szakmai modul 1.	**1**	**152**
5.1. Esetelemzés I.		10
5.2. Szakmai önismereti kompetenciák		4
5.3. Jelnyelv (szaknyelv II.)		30
5.4. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése		12
5.5. Egészségügyi tolmácsolás		12
5.6. Egyházi tolmácsolás		12
5.7. Tolmácsolás az idegenrendészeti eljárásokban		12
5.8. Team-tolmácsolás gyakorlat		6
5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.		24
5.10. ***Terepgyakorlat III.***		***30***
5.11. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.	1	
6. modul: Szakmai modul 2.	**1**	**182**
6.1. Konzultáció a szakmai dolgozatról II.	1	
6.2. Esetelemzés II.		6
6.3. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák		4
6.4. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás		20
6.5. Oktatási tolmácsolás		12
6.6. Konferenciatolmácsolás		30
6.7. Tolmácsolás alacsony nyelvi kompetenciájú személyeknek		20
6.8. Színházi tolmácsolás/ műfordítás		20
6.9. Médiatolmácsolás		20
6.10. ***Terepgyakorlat IV.***		***26***
6.11. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.		24
Terepgyakorlat** ***80 óra a modulokban elosztva***		
Összesen: 1000 óra; 20% elmélet 80% gyakorlat	**200 óra**	**800 óra**

** Megjegyzés: az óraszámot tanórának tekintjük, így 1 tanóra = 45 perc.*

*** Megjegyzés:* képzés részeként 80 órás kötelező terepgyakorlaton vesznek részt a képzésben résztvevők, melynek elvégzéséről részükre igazolás kiállítása szükséges. A 80 óra terepgyakorlat 70 %-át (56 óra) jelnyelvi tolmácsszolgálatoknál szakmai gyakorlat keretében, 30 %-át (24 óra) jelnyelvi tolmácsszolgálatoknál vagy siketközösségben vagy hallássérültekkel foglalkozó ellátó helyeken, hospitálás keretében kell letölteni. A terepgyakorlat igazolásának módja: gyakorlatvezető értékelése és igazolása, valamint a terepgyakorlati naplóban történő rögzítés, melyeket a képzőintézmény vezetője fogad el.
A terepgyakorlat során szerzett, igazolt 80 óra tolmácsolási gyakorlat beszámítható a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékébe történő regisztrációhoz szükséges igazolt 300 óra jelnyelvi tolmácsolásba.

Teljesítési követelményrendszer

Maximális hiányzás mértéke a program modulonkénti óraszámának 20 % - a.
A részvétel igazolása az oktatók által vezetett jelenléti ív ellenjegyzésével történik.
A képzésen részt vevő személy a képzés végén záróvizsgát tesz (Rendelet 5. § (1)-(2) bekezdése).
A záróvizsga szóbeli és gyakorlati vizsgafeladatokból áll.
A szóbeli vizsgához a miniszter által jóváhagyott tételsort a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet a honlapján közzéteszi, az a miniszter által történő visszavonásig használható fel.

Záróvizsgára bocsátás feltételei

- A képzési programban meghatározott elméleti és gyakorlati óraszám teljesítésének igazolása.
- Modulzáró vizsgák eredményes letétele.
- A vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal korábban leadott szakmai dolgozat.
- A vizsga megkezdése előtt legalább 15 nappal korábban leadott portfólió.

Vizsgakövetelmények

Modulzáró vizsgák

A képző intézmény minden modul befejezésekor modulzáró vizsgát köteles szervezni, melynek időpontjáról a képző legalább 14 nappal korábban írásban tájékoztatja a képzésben részt vevő személyt.
Amennyiben a képzésben résztvevő nem jelent meg a modulzáró vizsgán, lehetősége van a modulzáró pótvizsgán levizsgázni, ebben az esetben újabb pótvizsgára már nincs lehetőség.
Sikertelen modulzáró vizsgaeredmény esetén a képzésben résztvevő modulonként 1 alkalommal modulzáró pótvizsgát tehet, melyre 30 napon belül van lehetőség.

Záróvizsga

A képző a záróvizsgát a képzés utolsó napját követő 60 napon belül köteles megszervezni. A záróvizsga időpontjáról a képző legalább 30 nappal korábban írásban tájékoztatja a képzésben résztvevő személyt. A képző a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézetnek a vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal írásban bejelenti a záróvizsgát, és megküldi a képzési programban meghatározott záróvizsgára bocsátás feltételeinek teljesítéséről szóló igazolást.

Szóbeli vizsgafeladat

A vizsgafeladat megnevezése: A siket jelnyelvi tolmács foglalkozás szakmai ismeretei
A vizsgafeladat végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 20 perc (felkészülési idő: 10 perc/vizsgázó, felelési idő: 10 perc /vizsgázó).

A vizsgafeladat aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 20 %

A vizsgázók a központi szóbeli tételsorból húznak egy tételt, mely kapcsán számot adnak a képzésen elsajátított szakmai ismereteikről, elméleti tudásukról és a terepgyakorlatok során szerzett tapasztalataikról. A vizsgafeladat során szakmai beszélgetésre kerül sor a vizsgázó és a vizsgabizottság között magyar jelnyelven.

A szóbeli vizsgafeladat értékelésének szempontjai:

A húzott tétel bemutatása és válaszadás a vizsgabizottság tagjai által feltett kérdésekre (50 pont)

- Tartalmi minőség, állítások megfelelő száma, tárgyi pontosság – 10 pont
- Szaknyelv alkalmazása, szakirodalom ismerete – 10 pont
- Feladat kifejtettsége, tartalmi koherencia – 10 pont
- Gondolatgazdagság, tájékozottság – 10 pont
- Problémaérzékenység, érvekkel való alátámasztás – 10 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

Gyakorlati vizsgafeladat

A vizsgafeladat végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc.
A gyakorlati vizsga 5 vizsgafeladatból áll.
A képző a III., IV., V. gyakorlati vizsgafeladatokhoz elkészíti a tételsorokat, melyeket a vizsga megkezdése előtt 10 nappal megküld a vizsgabizottság részére, jóváhagyás céljából. A gyakorlati vizsgarészek csak a VB által jóváhagyott tételsorok megléte mellett bonyolíthatóak le.
A gyakorlati vizsgafeladatok leírása:

I. Portfólió bemutatása, saját tolmácsolás elemzése

A vizsgázó valós idejű jelnyelvi prezentáció keretében bemutatja a személyes érdeklődését és motivációját a siket jelnyelvi tolmács pálya iránt, valamint a képzés során készült portfólióját.
A portfóliónak tartalmaznia kell legalább 6 videófelvételt, mely a képzés gyakorlati helyszínein saját jelnyelvi tolmácsolási és adaptálási gyakorlatairól készült:

- Egy 5 perces szimulált vagy valós pódiumtolmácsolási szituációt (szimultán tolmácsolás).
- Egy magyar jelnyelven belüli konszekutív tolmácsolási feladatot alacsony nyelvi kompetenciájú hallássérült részére.
- Egy irodalmi mű 3-5 perces művészi színvonalú adaptációját.
- Egy kb. 1500 karakterű magyar nyelvi szöveg magyar jelnyelvi adaptációját.
- Egy kb. 1500 karakterű magyar nyelvi szöveg nemzetközi jelre történő adaptációját.
- Egy kb. 5 perces magyar jelnyelvi vagy nemzetközi jel (opcionális) videó magyar nyelven való feliratozását.
- A 80 órás terepgyakorlata során készített terepgyakorlati megfigyelési naplóját.
- A képzés során készített önmegfigyelési naplóját.

A prezentáció során elemeznie kell:

- a szimultán és a konszekutív tolmácsolási helyzetet az alábbi szempontok alapján:
  - az információátadás értékelésének szempontjai
  - nyelvi szempontok
  - tolmácsolás technikai kérdések
  - együttműködési szempontok
  - felkészülés módja
  - viselkedés/megjelenés/kiállás
- az önmegfigyelési naplójában leírt egyik tolmácsolási szituációt tolmácsolás etikai szempontok alapján.

A portfóliót a vizsgázó a vizsga előtt legalább 15 nappal megküldi a képző számára annak érdekében, hogy a képző azt a vizsgabizottság tagjainak megtekintésre megküldje.

II. Szakmai dolgozat bemutatása és megvédése

A szakmai dolgozat témája szabadon választható, de kapcsolódjon a siket jelnyelvi tolmácsolás szakmai feladataihoz, szervezéséhez vagy a szolgáltatást igénybe vevő hallássérült populációhoz, oly módon, hogy a siket jelnyelvi tolmács munkában gyakorlati vonatkozással bírjon.

A szakmai dolgozat formai követelményei:

- terjedelem: mellékletek nélkül minimum 15 és maximum 20 A4-es oldal,
- 12-es betűméret, 1,5 sorköz, sorkizárt szöveg, Times New Roman betűtípus,
- a forrásmegjelölés szabályos és egyértelmű legyen,
- tartalmazza a felhasznált szakirodalmat,
- tartalmazzon hipotézist és annak értékelését,
- tagolása legyen áttekinthető,
- szakmai nyelvezettel, a magyar nyelv helyesírási szabályai szerint íródjon.

A szakmai dolgozatot egy példányban papír alapon és elektronikus formában nyújtja be a képzésben résztvevő legalább 30 nappal a vizsga megkezdése előtt a képző részére. A szakmai dolgozatokat a képző értékelésre megküldi a képző által felkért értékelő konzulensek részére, akik az értékelést legkésőbb a záróvizsga előtt 10 nappal megküldik a képző részére. Az értékelésnek tartalmaznia kell a dolgozat szöveges elemzését, az ajánlott pontszámot, és a záróvizsgára javasolt 3-5 kérdést. A képző az értékelést és a szakmai dolgozatokat megküldi a vizsgabizottság részére a vizsgát megelőzően legalább 5 nappal. A képző a vizsgázó számára a vizsgát megelőzően legalább 5 nappal megküldi az értékelő által javasolt kérdéseket, melyet a vizsgázó a vizsgán szakmai ismeretei, szakirodalmi, kutatási eredmények bemutatásával vagy személyes tapasztalatok alátámasztásával válaszol meg. A vizsgafeladat során szakmai beszélgetésre kerül sor a vizsgázó és a vizsgabizottság között magyar jelnyelven. E vizsgafeladatban történik a szakmai dolgozat tartalmának jelnyelven történő bemutatása kb. 5 perces prezentációban.

III. Nemzetközi jelben (IS) közölt megnyilatkozás tolmácsolása konszekutívan magyar jelnyelvre

Egy kb. 5 perces rögzített, szakmai jellegű Nemzetközi jel (IS) megnyilatkozás tolmácsolása konszekutívan. A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú rögzített tételt kell létrehozni, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámozott tételt, melyen a jelnyelvi megnyilatkozás témája megnevezésre kerül.

IV. Konferencia helyzet tolmácsolása feed-jelnyelvi tolmács vagy írott magyar nyelvi verzió közvetítésével szimultán módon magyar jelnyelvre

Egy 5-7 perces szimulált konferencia tolmácsolási helyzet jelnyelvi tolmácsolása. A konferencia magyar hangzó nyelvű, előre rögzített hanganyagának szövege egyszemélyes narratíva, melyet tolmács vagy a hanganyag írott magyar nyelvi verzióját kivetítő közvetít a vizsgázó számára, és amelyet a vizsgázó a pódiumtolmácsolási helyzet követelményeinek megfelelően, magyar jelnyelvre, szimultán módon tolmácsol.

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú rögzített tételt kell létrehozni, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszám mellett szerepel a hangzó nyelvi megnyilatkozás leírása az alábbiak szerint:

- esemény megnevezése,
- előadó megnevezése,
- előadás címe,
- előadás rövid összefoglalója (kb. fél oldalas absztrakt).

Ezek ismeretében a vizsgázónak maximum 5 perces felkészülési lehetősége van egyénileg vagy a közreműködő jelnyelvi tolmáccsal közösen. A vizsgázó dönthet arról, hogy az írott magyar nyelvi

verzió kivetítőn történő közvetítését vagy a feed-jelnyelvi tolmács közvetítését választja. Választását a vizsgára történő jelentkezéskor kell eldöntenie.

V. Bilingvális tolmácsolási helyzet, jelnyelvi tolmács együttműködésével

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú párbeszédes szituációs tételt kell létrehozni, a szituációk leírásával, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a tolmácsolási szituáció rövid leírását a vizsgázó elolvashatja. Ennek ismeretében a vizsgázónak maximum 5 perces felkészülési lehetősége van a közreműködő jelnyelvi tolmáccsal közösen. A szimulált tolmácsolási helyzetben megvalósuló párbeszéd tolmácsolása magyar jelnyelven belüli magyar jelnyelvi változatok között zajlik, alkalmazkodva a résztvevők életkorához, ritmusához, kommunikációs igényeihez.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: összesen 90 perc

I. Portfólió bemutatása, saját tolmácsolás elemzése: 30 perc
II. Szakmai dolgozat bemutatása és megvédése: 15 perc
III. Nemzetközi jelben (IS) közölt megnyilatkozás tolmácsolása konszekutívan magyar jelnyelvre: 15 perc
IV. Konferencia helyzet tolmácsolása feed-jelnyelvi tolmács vagy írott magyar nyelvi verzió közvetítésével szimultán módon magyar jelnyelvre: 15 perc
V. Bilingvális tolmácsolási helyzet, jelnyelvi tolmács együttműködésével: 15 perc

A gyakorlati vizsgafeladatok aránya a teljes képesítő vizsgán belül:

I. Portfólió bemutatása, saját tolmácsolás elemzése: 15%
II. Szakmai dolgozat bemutatása és megvédése: 15%
III. Nemzetközi jelben (IS) közölt megnyilatkozás tolmácsolása konszekutívan magyar jelnyelvre: 15%
IV. Konferencia helyzet tolmácsolása feed-jelnyelvi tolmács vagy írott magyar nyelvi verzió közvetítésével szimultán módon magyar jelnyelvre: 20%
V. Bilingvális tolmácsolási helyzet, jelnyelvi tolmács együttműködésével: 15%

A vizsgafeladatok értékelésének szempontjai

I. Portfólió bemutatása, saját tolmácsolás elemzése – 100 pont

- Jelnyelvi megnyilatkozás felépítése, előadói stílus, kifejezésmód, érthető előadásmód – 15 pont
- Lényegkiemelés, összeszedettség, logikus felépítés – 10 pont
- Elemzés során alkalmazott elméleti tudás, szakkifejezések használata – 10 pont
- Helyzetelemzés, lényegkiemelés, elemzőképesség – 10 pont
- Tolmácsolási dilemmák felállítása – 15 pont
- Választott megoldások önértékelése – 10 pont
- Elemzés etikai szempontú értékelése – 15 pont
- Az esetből levont konklúziók, kritikai észrevételek – 15 pont

II. Szakmai dolgozat bemutatása és megvédése – 100 pont

- Téma- és címválasztás, célkitűzés (érdekesség, újszerűség, cím és tartalom összhangja, a célkitűzés realitása és megfogalmazása) – 5 pont
- A dolgozat szerkezete (a dolgozat felépítésének logikája, hangsúlyos részek kiemelése, fejezetek aránya) – 10 pont
- Szakirodalom felhasználása (az összegyűjtött szakirodalom mennyiségi és minőségi megfelelősége, feldolgozásának minősége, hivatkozások pontossága) – 10 pont

- A téma kidolgozása (általános tájékozottság, szaknyelv alkalmazása, elemzés színvonala) – 15 pont
- A dolgozat gyakorlati vonatkozása (tanult elemek és gyakorlati tapasztalatok megjelenése) – 15 pont
- A dolgozat külső megjelenése (formai követelmények betartása, helyesírás, nyelvhelyesség, a fogalmazás szabatossága, formázás és kivitel, képek, ábrák, grafikonok, diagrammok megjelenítése) – 10 pont
- A feltett kérdésekre adott válaszok szakmai színvonala, elmélet, szakirodalom beépítése, felkészültség – 15 pont
- Szakmai érvelés színvonala, magabiztos előadás – 15 pont
- Szinopszis szerkezete, felépítése, nyelvi minősége – 5 pont

III. Nemzetközi jelben (IS) közölt megnyilatkozás tolmácsolása konszekutívan magyar jelnyelvre – 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- Beszélő szándékának átadása – 10 pont
- Szövegértés és –értelmezés – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, nyelvhelyesség, mondatszerkezet, egyeztetés – 15 pont
- Jelkincs (speciális kifejezések, regiszterek, nyelvi kreativitás) – 15 pont
- Jelprodukció (jelkivitelezés, stílus, tempó) – 15 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

IV. Konferencia helyzet tolmácsolása feed-jelnyelvi tolmács vagy írott magyar nyelvi verzió közvetítésével szimultán módon magyar jelnyelvre – 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- Beszélő szándékának átadása – 10 pont
- Szövegértés és -értelmezés – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, nyelvhelyesség, mondatszerkezet, egyeztetés – 10 pont
- Jelkincs (speciális kifejezések, regiszterek, nyelvi kreativitás) – 10 pont
- Jelnyelvi produkció (jelkivitelezés, stílus, tempó, nonverbális elemek) – 15 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 10 pont
- Együttműködési/ team-tolmácsolási technikák – 10 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

V. Bilingvális tolmácsolási helyzet, jelnyelvi tolmács együttműködésével - 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 10 pont
- A kommunikációban résztvevők szándékának átadása – 10 pont
- Szövegértés és -értelmezés, a jelnyelvi megnyilatkozás értése – 10 pont
- Jelnyelvi nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, jelkincs, stílus, jelnyelvi kreativitás – 10 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 10 pont

- Felkészülés a tolmácsolási helyzetre – 10 pont
- Alkalmazott együttműködési/team-tolmácsolási technikák – 10 pont
- Etikai szempontok, tolmácsszerep, határtartás – 10 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

Minden vizsgafeladat akkor eredményes, ha az adott vizsgafeladatban a vizsgázó a megszerezhető pontszám legalább 60 %-át elérte.

A vizsgafeladatok lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A záróvizsga 4 tagú vizsgabizottság előtt történik. A vizsgabizottság tagjai között 2 fő jelnyelvi tolmács és 2 fő siket személy, közülük 1 fő jelnyelvi oktató szükséges.

- A jelnyelvi tolmács tagok rendelkezzenek: jelnyelvi tolmács végzettséggel és legalább 8 éves tapasztalattal jelnyelvi tolmácsolásban, legalább 5 éves tapasztalattal jelnyelvi tolmácsok oktatásában, vizsgáztatásában.
- A siket jelnyelvi oktató tag rendelkezzen: felsőfokú képesítéssel, jelnyelvoktatói végzettséggel, jelnyelvoktatásban és vizsgáztatásban szerzett legalább 8 éves tapasztalattal, jelnyelvi tolmácsképzésben szerzett legalább 5 éves oktatói és vizsgáztatói tapasztalattal.
- A vizsgabizottságban szükséges 1 fő siket személy, aki a nemzetközi jelet (IS) gyakorlottan használja.
- A IV. vizsgafeladathoz (Konferencia helyzet tolmácsolása feed-jelnyelvi tolmács vagy írott magyar nyelvi verzió közvetítésével szimultán módon magyar jelnyelvre) 1 fő halló jelnyelvi tolmács közreműködése szükséges, aki rendelkezik jelnyelvi tolmács végzettséggel és legalább 5 éves tapasztalattal jelnyelvi tolmácsolásban.
- A IV. és V. gyakorlati vizsgafeladatok teljesítése kapcsán javasolt legalább 2 főből megadni a választás lehetőségét a vizsgázónak, hogy eldönthesse kivel dolgozik team-ben, ezért javasolt 2 fő jelnyelvi tolmács jelenléte.
- A magyar jelnyelven belüli, 2 nyelvi változat közötti konszekutív tolmácsolás, jelnyelvi tolmács együttműködésével IV. vizsgafeladathoz szükséges 1 fő feed-jelnyelvi tolmács jelenléte a tolmácsolási helyzetben.
- A Bilingvális tolmácsolás V. vizsgafeladathoz szükséges 1 fő jelnyelvhasználó hallássérült „animátor”, aki a siket ügyfél a tolmácsolási helyzetben; valamint egy halló jelnyelvtudással rendelkező „animátor”. A párbeszéd résztvevői a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége - mint szakmai szervezet - által felkért személyek.
- A Bilingvális tolmácsolás V. vizsgafeladathoz további 1 fő halló jelnyelvi tolmács közreműködése szükséges. A jelnyelvi tolmács rendelkezzen jelnyelvi tolmács végzettséggel és legalább 5 éves tapasztalattal jelnyelvi tolmácsolásban.
- A vizsgarészek videó és hangalapú technikai segédeszközöket igényelnek, ezért 1 fő technikai személyzet biztosítása szükséges.

A záróvizsga értékelése

A záróvizsgát a vizsgabizottság

a) kiválóan megfelelt 86-100 %-os teljesítés
b) megfelelt 60-85 %-os teljesítés
c) nem felelt meg 0-59 %-os teljesítés

minősítéssel értékeli.

A vizsgázó záróvizsgája sikertelen, ha bármelyik vizsgafeladat „nem felelt meg” minősítéssel zárul.

Javító- és pótlóvizsga

Sikertelen vizsga esetén a vizsgázó javítóvizsgát tehet.

Ha a vizsgázó a vizsgát neki fel nem róható okból meg sem kezdte, vagy megkezdte, de befejezni nem tudta, pótlóvizsgát tehet.

A javító- és a pótlóvizsga a képzés befejezését követő egy éven belül tehető le.

A képző bejelentése alapján a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet a javító- és pótlóvizsgára legkésőbb a képzés utolsó napját követő egy éven belül lehetőséget biztosít.

A Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet a javító- és pótlóvizsga szervezése során a Rendelet 5. § (9) bekezdésében előírt létszámkorláttól eltérhet.

A záróvizsgára vonatkozó további tudnivalókat a Rendelet tartalmazza, mint a vizsgabizottság összetétele és díjazása, a záróvizsga dokumentumai, a szociális ágazati képzések vizsgaelnöki névjegyzéke, záró rendelkezések.

A képzés által nyújtott képesítés

A képzésben résztvevő "**Siket jelnyelvi tolmács**" tanúsítványt kap.

A KÉPZÉSI PROGRAM MODULJAI

1. Modul: Alapozó ismeretek 1.

A modul óraszáma: 124 tanóra (66 tanóra elmélet és 58 tanóra gyakorlat)

A modul célja
A modul célja, hogy a képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. Az Alapozó ismeretek I. modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács pálya végzéséhez szükséges, elsősorban elméleti ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a további modulok során elsajátítható szakmai ismeretek befogadására.

A modul tantárgyai
1.1. Pszichológiai alapismeretek, hallássérülés pszichológiája: 6 tanóra elmélet
1.2. Szociológiai alapismeretek, kisebbségszociológia: 3 tanóra elmélet
1.3. Kommunikációs kompetenciák: 3 tanóra gyakorlat
1.4. Deaf studies: 19 tanóra elmélet
1.5. Kulturális antropológia: 3 tanóra elmélet
1.6. Audiológia: 4 tanóra elmélet
1.7. Önismereti kompetenciák: 4 tanóra gyakorlat
1.8. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés: 2 tanóra elmélet
1.9. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete: 9 tanóra elmélet
1.10. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába: 8 tanóra elmélet
1.11. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába: 3 tanóra elmélet
1.12. Fordításelmélet: 9 tanóra elmélet
1.13. Együttműködés, kooperatív munkavégzés: 9 tanóra gyakorlat
1.14. Terepgyakorlat I.: 12 tanóra gyakorlat
1.15. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.: 30 tanóra gyakorlat

1.1. Pszichológiai alapismeretek, hallássérülés pszichológiája

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 6 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők alapozó pszichológiai ismereteket kapjanak és megismerjék a hallássérülésből, illetve a hallásvesztésből következő, az egyén pszichés és nyelvi fejlődésére ható tényezőket.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy az általános pszichológia, pszichológiai alapismeretek területet öleli fel, ebben is kifejezetten azokat a témaköröket érinti, amelyek valamilyen szinten kapcsolódnak a siketség, hallássérülés fogalomkörhöz. A tantárgy keretében kiemelt fontosságú megismerni a nyelv szerepét a személyiségfejlődésben, tanulásban, megismerési folyamatokban.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kategorizáció, stigma, előítélet, betegség, fogyatékosság, kognitív fejlődés, személyiségfejlődés, megismerési folyamatok, tanulási nehézségek, énvédő mechanizmusok, értelmi képesség, gondolkodás, hallássérülés hatása az észlelés fejlődésére.

Szakirodalom:

- Atkinson-Hilgard-Smith-Nolen (2005) Pszichológia. Osiris, Budapest
- Denmark J. Clark (1999) Siketség és mentálhigiénia. SINOSZ, Új Mandátum, Budapest
- Zsoldos Márta (2005) Pszichológia és hallássérülés. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.2. Szociológiai alapismeretek, kisebbségszociológia

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők ismerjék és értsék a társadalom legalapvetőbb összefüggéseit, tisztában legyenek azzal, hogy mi vezet az egyenlőtlenségek kialakulásához, az esélyegyenlőség megteremtésének milyen feltételei vannak, és mindez hogyan segíti az érintettek szociális kapcsolatainak létrejöttét.

A tantárgy rövid tartalma: A szociológiai alapismeretek a tájékozódás és tájékoztatás, a tárgyilagos társadalomszemlélet megalapozására hivatottak a képzés során. A képzésben résztvevők megismerik a kisebbségi problémakör alapfogalmait, bevezetést nyernek a kisebbségi csoportokkal kapcsolatos szociológiai és szociálpszichológiai kérdésekbe, a kisebbség-többség viszonyrendszer tanulmányozásába. A kisebbségszociológia témakörön belül hangsúlyos a hallássérültek társadalmi, szociológiai jellemzőinek, szegregáció, integráció megismertetése.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szociológia, társadalom, egyenlőtlenség, kisebbségek, normák, értékek, deviancia, demográfia, sztereotípia, előítélet, szegregáció, integráció, asszimiláció, multikulturalitás, inklúzió, kisebbség-többség, diszkrimináció, egyenlő esélyű hozzáférés, gyógypedagógia.

Szakirodalom:

- Giddens, Anthony (2010) Szociológia. Osiris, Budapest
- Gárdosné Szabó Anna (2008) Bevezető általános gyógypedagógiai ismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Abonyi Nóra (2005) Szociológiai ismeretek. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.3. Kommunikációs kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok, csoportos feladatok, nonverbális kommunikációs gyakorlatok, önelemzés, önreflexió, önfejlesztés.

Óraszám: 3 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők nonverbális kommunikációs helyzetgyakorlatokon keresztül fejlesszék kommunikációs és metakommunikációs készségeiket, képességeiket.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a különböző kommunikációs csatornákkal és szerepükkel, a kommunikációelmélet alapfogalmaival. Valamint megismerik a nonverbális kommunikáció alapelemeit és azok sajátosságait: arcjáték, kézmozdulatok, taglejtés, mimika, gesztus, testbeszéd. A tantárgy keretében helyzetgyakorlatokra építve elemzik a nonverbális kommunikáció kifejező erejét, az összegyűjtött tapasztalatokat beépítik saját nonverbális kommunikációs készletükbe és gyakorlással fejlesztik saját nonverbális kifejező készségüket.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kommunikáció, nonverbális kommunikáció, metakommunikáció, arcjáték, kézmozdulatok, taglejtés, mimika, gesztus, testbeszéd.

Szakirodalom:
- Allan Pease - Alan Garner (1993) Szó-beszéd - A társalgás művészete. Park Kiadó
- Allan Pease - Alan Garner (1989) Test-beszéd - Gondolatolvasás gesztusokból. Park Kiadó

Jogszabályok:
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.4. Deaf studies

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, beszélgetés, szemléltető videók bemutatása, kérdés-válasz, magyarázat, kiscsoportos feladatok, témafeldolgozás páros/csoportos formában, kérdés megválaszolása csoportban, közös gondolkodás, kiselőadás.

Óraszám: 19 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevőket megismertetni a siket kultúrával, hallássérültek oktatásának történetével, bilingvális oktatással, siket kultúrát érintő szociolingvisztikai kutatásokkal, azok eredményeivel.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik az anyanyelvi jelnyelvhasználó fogalmát, a nyelvi diverzitást, a jelnyelvi változatokat, a jelnyelveket a világban, a siket kultúrát, a hallássérültek oktatásának történetét, a bilingvális oktatást. A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a felsorolt témakörökhöz kapcsolódó legfontosabb mérföldköveket.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siketkultúra, nyelvi diverzitás, vizuális modalitás, vizuális történetmesélés (VV), bilingvális oktatás, deaf gain, siket közösségek, hallássérülteket képviselő szervezetek (pl. SINOSZ, WFD, EUD, ICSD, EDSO, IFHOH, EFHOH).

Szakirodalom:

- Gulliver, M., & Kitzel, M. B. (2016) Deaf Geographies. In The SAGE Deaf Studies Encyclopedia (pp. 451-453). SAGE Publications Inc.
  Forrás: https://doi.org/10.4135/9781483346489.n145
- Kusters, A., & De Meulder, M. (2013) Understanding Deafhood: In search of its meanings. American Annals of the Deaf, 158. (5), 428–438.
- Ladd, P. publikációk

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.5. Kulturális antropológia

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék az emberi kultúra evolúciós alapjait, a kulturális antropológia alapjait, siket közösségekkel kapcsolatos vonatkozásait.

A tantárgy rövid tartalma: az elméleti órán a képzésben résztvevők megismerik a kulturális antropológia alapkérdéseit és főbb felismeréseit, alapfogalmait, a kultúra és társas viselkedés kapcsolatát, a kultúrák specifikus jellegét.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: antropológia, szociálantropológia, kisebbségi kultúra, előítélet eltérő kultúrákban, társas viselkedés, kultúrafogalmak, a kultúra fogalmának szűk és tág értelmezése.

Szakirodalom:

- Hattyár Helga (2009) A siketközösségek kialakulása és néhány főbb jellegzetessége In: Laki Ildikó (szerk.) Fogyatékosság és a mai magyar társadalom. Konferenciakötet. Budapest: Belvedere Meridionale, MTA Szociológiai Kutatóintézet

- Újvári Edit (2008) Bevezetés a kulturális antropológia történetébe. Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged
- Hollós Marida (1993) Bevezetés a kulturális antropológiába. ELTE-BTK Kulturális Antropológia, Budapest

Jogszabályok:
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.6. Audiológia

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 4 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerkedjenek a fül anatómiájával, működésével, élettani szerepével, a hallásvesztés fokozataival, jellemzőivel, a korai felismerés fontosságával, a siketség genetikai tényezőivel, a CI jellemzőivel.

A tantárgy rövid tartalma: A képzés során a képzésben résztvevők a következő témakörök alapján feldolgozzák az audiológia ismeretanyagát: a hallásveszteség súlyosság szerinti felosztása, a hallássérülés diagnózisa, audiológiai szűrővizsgálatok és értékelésük, a hallássérülés korai diagnosztizálásának jelentősége, objektív vizsgálatok (szűrő és diagnosztikus eljárások), a hallás mérése kisgyermekkorban, szűrővizsgálatok szubjektív eljárással, a hallókészülék, mint rendszer, a cochleáris implantáció.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: audiológus, siketség, nagyothallás, CI, habilitáció, rehabilitáció.

Szakirodalom:
- Keresztessy Éva – Kovács Zsuzsanna – Perlusz Andrea (2005) Bevezetés a hallássérültek habilitációjába, rehabilitációjába. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

Jogszabályok:
- 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény

1.7. Önismereti kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok, csoportos feladatok, vezetett beszélgetés, nonverbális kommunikációs gyakorlatok, önelemzés, önreflexió, önfejlesztés.

Óraszám: 4 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: Az önismeret mélyítése, melyen keresztül a képzésben résztvevő megismeri és elfogadja erősségeit és gyengeségeit, melyek tudatában jelnyelvi tolmácsként végzett munkája hatékonyabb lesz. További cél a képzésben résztvevők saját hallássérülésükkel kapcsolatos viszonyának tudatosítása, identitásuk tisztázása. Siket jelnyelvi tolmács szerepükben hitelességük lehetséges forrásainak feltérképezése (sorstársak és saját szempontjukból).

A tantárgy rövid tartalma: A résztvevő szembesítheti saját magát fejlesztendő területeivel. Olyan tesztek és gyakorlati feladatok kerülnek elő, amelyek segítik a személyes fejlődést, erősítik a tudatosságot.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: önismeret, visszajelzés, személyiség, identitás, készség, képesség, empátia, motiváció, kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés, kommunikációs készség, hitelesség.

Szakirodalom:

- Balogh Béla, Dúl Antal, Popper Péter (2004) Önismeret, emberismeret, világismeret. Saxum Kiadó, Budapest
- Csernus Imre, Kádár Annamária, Pál Ferenc, Popper Péter (2010) Sors és önismeret. Jaffa Kiadó, Budapest
- Eric Berne (1987) Emberi játszmák. Háttér Kiadó
- David McRaney (2013) Rejtett énünk. HVG Kiadó
- Carl Rogers (2000) Valakivé válni - A személyiség születése. Edge Kiadó

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.8. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: magyarázat, megbeszélés, önelemzés, szempontrendszer áttekintése.

Óraszám: 2 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők képesek legyenek saját tanulmányi célok kitűzésére, elsajátítsák a szükséges szempontokat az önértékeléshez, és önmegfigyelés alapján napló vezetésére legyenek képesek.

A tantárgy rövid tartalma: A teljes képzés során a naplóvezetéssel, megadott szempontokat tartalmazó önmegfigyelési ívek kitöltésével a képzésben résztvevők képet kapnak egyéni fejlődésükről, ismeretanyaguk bővüléséről, szemléletük változásáról. A tantárgy során felkészülnek a képzésben résztvevők saját tanulmányi célok kitűzésére, a saját előmenetel értékelésére önállóan és az oktatókkal közösen, valamint a tanulmányi feladatok önálló ütemezésére, a szempontrendszer teljeskörű megértésére és használatára.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: önreflexió, naplóvezetés, önmegfigyelés, monitoring, diagnosztika, erősségek, gyengeségek.

Szakirodalom:

- Balogh Béla, Dúl Antal, Popper Péter (2004) Önismeret, emberismeret, világismeret. Saxum Kiadó, Budapest
- Csernus Imre, Kádár Annamária, Pál Ferenc, Popper Péter (2010) Sors és önismeret. Jaffa Kiadó, Budapest
- Eric Berne (1987) Emberi játszmák. Háttér Kiadó
- David McRaney (2013) Rejtett énünk. HVG Kiadó
- Carl Rogers (2000) Valakivé válni - A személyiség születése. Edge Kiadó

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.9. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, helyzetelemzés, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 9 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a jelnyelvi tolmácsolás kialakulásának történetét, elsajátítsák az alapfogalmakat, a jelnyelvi tolmácsolás alapjait, hogy választ tudjanak adni arra a kérdésre, hogy "Mit csinál egy jelnyelvi tolmács?", definiálni tudják a jelnyelvi tolmácsolás tevékenységet.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a tolmácsolás elmélet alapfogalmait, alapinformációit, a tolmácsolás folyamatát, a jelnyelvi tolmácsolás formáit, módját, technikáit, színtereit, a tolmácsolás fizikai és pszichés feltételeit. Összegyűjtik a jelnyelvi tolmácsoláshoz szükséges kompetenciákat. Megismerik a tolmácsolási helyzeteket, csoportosításukat, az akadálymentesítési szituációkban, folyamatokban résztvevő feleket. Megismerik a kompetenciahatárokat, a tolmácsolásra vonatkozó előírásokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: jelnyelvi tolmács, siket jelnyelvi tolmács, szimultán/konszekutív tolmácsolás, tolmácsolási módok, tolmácsolási irányok, tolmácsolási technikák, teamtolmácsolás, elhelyezkedés, felkészülés, nyelvi kódok, kódváltás, jelesített magyar, jellel kísért magyar, magyar jelnyelv, nyelvi skála, bilingvális tolmácsolás, kulturális megfeleltetés, nyelvi kompetencia.

Szakirodalom:

- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata.
- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

1.10. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, vita, helyzetgyakorlatok, esetelemzés, elemzés, kiscsoportos és páros feladatok, tesztkérdések.

Óraszám: 8 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A jelnyelvi tolmácsolás etikai aspektusainak és a különböző tolmács attitűdök megismertetése. A képzés célja, hogy a képzésben résztvevők megismerjék a jelnyelvi tolmácsolás során jellemzően felmerülő etikai dilemmákat, és kapjanak jó megoldásokat ezek hatékony kezelésére. Folytassanak eszmecserét az egyes tolmács attitűdökről, azok megnyilvánulási módjairól. Vitassák meg a siket közösség ezzel kapcsolatos igényeit annak érdekében, hogy iránytűt kapjanak jelnyelvi tolmácsként való eredményes működésükhöz.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők képet kapnak arról, hogy milyen etikai vonatkozása van a jelnyelvi tolmácsolásnak. Megismerhetik a tolmácsolás etikai aspektusait, a 4 etikai alapelvet, valamint a Demand-Control Shema esetelemzési keretrendszer alapjait, amely segíti az etikus tolmács attitűd kialakítását. Feltárják a kompetencia határokat, útmutatót kapnak ahhoz, hogy hogyan tudják alkalmazni az etikai kódexet munkájuk során. Továbbá azt is, hogy milyen következményei vannak az etikai kódexben foglalt szabályok megsértésének. A tantárgy során a képzésben résztvevő képes meghatározni saját tolmácsszakmai küldetése alappilléreit.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: etika, erkölcs, etikai kódex, DACUM tábla, kompetenciák, kompetencia határok, határtartás, tolmácsszerep, szakmai alázat, Demand-Control Schema, etikai alapelvek (igazságosság, autonómia, „ne árts", „tégy jót"), normatív üzenetek.

Szakirodalom:

- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession.
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. Principles of biomedical ethics.
- Anna Mindess: Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára. FSZK
- Dennis Cokely: „Jelnyelv, tanítás, tolmácsolás, oktatáspolitika". Jegyzet
- Gallaudet Encyclopedia of Deaf People and Deafness, New York, Mcgraw-Hill Book Company. 1987
- Heller Ágnes (1994) „Általános etika". Szolnok, Cserépfalvi Könyvkiadó
- Sharon N. Solow (1981) „Sign Language Interpreting". Silver Spring, NAD. „A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei", ford.: Grád Gusztávné
- Etikai Kódex (JOSZ és nemzetközi szervezetek szabályzatai)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

1.11. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, csoportos beszélgetés.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők átfogó képet kapjanak a siket jelnyelvi tolmács pálya múltjáról, jelenéről, jövőjéről. Különösen a jelnyelvi tolmácsolásban betöltött szerepükről, jellemző feladataikról, működési kereteikről, a munkájuk magasszínvonalú ellátásához szükséges kompetenciákról, más szakmákkal való együttműködési lehetőségeikről. Tisztába jöjjenek a kommunikációs akadálymentesítés ismérveivel, komplexitásával, az egyén életében betöltött funkciójával.

A tantárgy rövid tartalma: A képzés során a képzésben résztvevők megismerik a siket jelnyelvi tolmács pálya kialakulását történeti áttekintés keretében. Beszélnek a jelnyelvi tolmácsolásban betöltött szerepükről, az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi tendenciákról. Ízelítőt kapnak a (siket) jelnyelvi tolmácsok működésének jogi, etikai kereteiről, a szakmai érdekvédelem helyzetéről. Megismerik a siket jelnyelvi tolmácsok jellemző feladatait, a munkájuk magasszínvonalú ellátásához szükséges (így a képzés során fejlesztendő) kompetenciákat, más szakmákkal való együttműködési kötelezettségeket/lehetőségeket. Meghatározzák a tolmács szerephez kapcsolt kompetenciahatárokat, közösen dolgoznak a siket jelnyelvi tolmács identitás mibenlétének meghatározásán.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, fordítás, átírás - transliteration, sight translation, tükrözés.

Szakirodalom:

- Cristopher Stone (editor) (2018) Deaf interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. Danish Deaf Association.
- Havalda Zsófia (2019) A sikettolmácsolás alapjai. Nemzetközi szakirodalmi összefoglaló, Sinosz
- O'Connell, Noel P. and Lynch, Teresa (2020) "Deaf Interpreters' Perception of Themselves as Professionals in Ireland: A Phenomenological Study," Journal of Interpretation: Vol. 28 : Iss. 2 , Article 4. Available at: https://digitalcommons.unf.edu/joi/vol28/iss2/4
- Forestal, E.M. (2011) Deaf interpreters: Exploring their processes of interpreting. Doctoral dissertation

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2017. évi XC. törvény (78.§)
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet

1.12. Fordításelmélet

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 9 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a fordításelmélet alapjait, a segédtudományok szerepét, a fordítás tényezőit és nyelvészeti modelljeit, a fordítás és tolmácsolás alapvető különbségeit.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerkednek a fordítás- és tolmácsolástudomány keletkezésével, az A, B, C nyelv/ aktív, passzív nyelv/ forrásnyelv, célnyelv/ relé, vezérnyelv fogalmakat definiálják. Képesek lesznek különbséget tenni a fordítás és tolmácsolás között, megismerik a fordítás négy módozatát, a segédtudományok (szociolingvisztika, pszicholingvisztika, kontrasztív nyelvészet, szövegnyelvészet) kapcsolódását és az ekvivalencia fogalmát.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: forrásnyelv, célnyelv, relé, ekvivalencia, interferencia, szó szerinti fordítás, szabad fordítás, adekvát fordítás, konkretizálás, generalizálás.

Szakirodalom:

- Munday, J. (2016) Introducing translation studies. 4th Edition.
- Adam, R. et al. (2011) Ghostwriting: Deaf translators within the Deaf community. Babel, 57(4), 375-393.
- Klaudy Kinga (1994) A fordítás elmélete és gyakorlata. Scholastica Kiadó, Budapest
- Horváth Ildikó (2015) Bevezetés a tolmácsolás pszichológiájába. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Bart István–Klaudy Kinga (szerk.) (1986) A fordítás tudománya. Tankönyvkiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2013. évi V. törvény
- 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet

1.13. Együttműködés, kooperatív munkavégzés

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: brainstorming, csoportos döntés és megbeszélés, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, helyzetgyakorlatok, visszacsatolás, workshop jellegű vezetett beszélgetés és helyzetgyakorlatok.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők kooperatív képességeinek tudatosítása, fejlesztése. Együttműködési hajlandóság/igény kialakítása jövőbeli tolmácsolási/fordítási feladataik ellátása kapcsán. Hatékony együttműködési technikák megismertetése, begyakorlása, szerephatárok meghatározása, meghúzása. A tantárgy épít a Kommunikációs kompetenciák tantárgy során tanultakra.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők felkészülnek a párban, csoportban ellátandó feladatok hatékony elvégzésére a következő témák érintésével:

- Miért jó csapatban dolgozni? Képességek, szaktudás, ötletek összeadódása. Csapat motiváló hatása. Egyéni és közös felelősség.
- Sikeres csapatépítés: erősségek, gyengeségek, személyiségjegyek alapján a közös feladat kívánalmai függvényében.
- Csapattagok hatékony együttműködése: célok közös meghatározása, közös normák kialakítása, dilemmák megvitatása, döntési folyamatok, munkamegosztás, szerepelosztás stb. (konfliktuskezelés külön tantárgy keretében).
- Asszertív kommunikáció. Kritikai, de építő jellegű kommunikációs minták átadása a kommunikációs kompetenciák anyagára épülően, helyzetgyakorlatokkal. Információk, ötletek, gondolatok, kritikai észrevételek megosztásának hatékony módjai. Aktív figyelem.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kollaboratív problémamegoldás, cselekvő részvétel, egyenlő részvétel, szociális szabályozás, munkamegosztás, szerepelosztás, asszertív kommunikáció, aktív figyelem.

Szakirodalom:

- Patrick Lencioni (2009) Kell egy csapat. A sikeres együttműködés 5 akadálya. HVG Könyvek
- Meredith Belbin (2015) A team, avagy az együttműködő csoport. Edge 2000 Kft

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény

1.14. Terepgyakorlat I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, közös megbeszélés, értékelés, szakmai beszélgetés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők különböző tolmácsolási helyzetek megfigyelése által tudatosítsák a jelnyelvi tolmácsolás jellemző helyzeteit, szituációit. Pozitív és (esetleges) negatív példákon keresztül tudatosítsák magukban a hatékony és eredményes tolmácsolás mikéntjét. Szakmai, etikai dilemmákat beszéljenek meg gyakorlatvezetőjükkel. Mindezek által formálódjon szakmai attitűdjük, hivatástudatuk.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy folyamán megismerkednek a terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés fő szempontjaival, gyakorolják a részleges és komplex megfigyelést. Főbb témák: terepgyakorlat, megfigyelés szempontja; részleges, komplex megfigyelés; önmegfigyelés; visszajelzés, értékelés; jelnyelvi tolmácsolás színterei, tolmácsolási típusok, tolmácsolási módok.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával, nemzetközi jel, fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, Lorm stb.), szakmai attitűd, hivatástudat.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata.

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

1.15. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: rövidtávú memóriát fejlesztő gyakorlatok, lényegkiemelő/tömörítő gyakorlatok, helyzetgyakorlatok, visszacsatolás, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok.

Óraszám: 30 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I-IV. tantárgyak célja, hogy a képzésben résztvevők kompetencia és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a szakma magasszintű művelésére való felkészítése megtörténjen. Ezen belül e tantárgy célja a képzésben résztvevők lényegkiemelési képességének és rövidtávú memóriájának fejlesztése, a konszekutív és tömörítő tolmácsolásra való felkészülés jegyében.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők a Nyelvi sokszínűség a hallássérült közösségben tantárgy során korábban megismerték a különböző jelnyelvi input típusokat, beszélnek azok beazonosítási technikáiról, és gyakorolják az azokhoz való alkalmazkodást. Ezután e tantárgy keretében gyakorolják a különböző magyar jelnyelvi változatok közötti konszekutív tolmácsolást. Helyzetgyakorlatokat végeznek, mely során egymást is tolmácsolják (így több nyelvi szinten is gyakorolnak párhuzamosan) konszekutívan, illetve a magyar jelnyelv különböző változataiban, különböző nyelvi szintjein készült videófelvételeket tolmácsolnak konszekutívan, és tömörítő tolmácsolást alkalmazva. A tantárgy során egyszerű, hétköznapi témák tolmácsolása történik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: célnyelv, forrásnyelv, nyelvi kódok, nyelvi skála, kalibrálás (calibrating), magyar jelnyelv, jelesített magyar nyelv, alacsony/magas nyelvi kompetencia, konszekutív tolmácsolás, tömörítő tolmácsolás, tolmácsolási technikák.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata.
- Deaf Interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. 2018. (Editor: Christopher Stone)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

2. Modul: Nyelvi képzés

A modul óraszáma: 262 tanóra (72 tanóra elmélet és 190 tanóra gyakorlat)

A modul célja
A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. A Nyelvi képzés modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács képesítés végzéséhez szükséges nyelvi, jelnyelvi, IS elméleti és gyakorlati ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a további modulok során elsajátítható szakmai ismeretek befogadására.
A modul elvégzése után önállóan is fejleszteni tudják magyar nyelvre vonatkozó tudásukat és a begyakorlottság szintjére juttassák el nyelvi képességeiket. Gyakorlatot szerezzenek az írott magyar szövegek megalkotásában különféle szövegtípusokban és színtereken. Gyakorlatot szerezzenek a különböző jelnyelvi input típusok felismerésében, megértésében, hozzájuk való alkalmazkodásban. Képesek legyenek írott magyar nyelvről magyar jelnyelvre történő fordítást végezni, nemzetközi jeleket hatékonyan használni a különböző társadalmi és szakmai kapcsolatokban.

A modul tantárgyai
2.1. Magyar nyelv: 50 tanóra gyakorlat
2.2. Írásbeli szövegalkotás: 12 tanóra gyakorlat
2.3. Nyelvi sokszínűség a hallássérültek közösségében: 18 tanóra gyakorlat
2.4. Fordítási gyakorlat I.: 30 tanóra gyakorlat
2.5. Nemzetközi jel (IS): 60 tanóra gyakorlat
2.6. Jelnyelvészet I.: 30 tanóra elmélet
2.7. Kommunikáció siketvak személyekkel: 20 tanóra gyakorlat
2.8. Jelnyelv (szaknyelv I.): 30 tanóra elmélet
2.9. Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (pszicho- neuro- szociolingvisztika): 12 tanóra elmélet

2.1. Magyar nyelv

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: egyéni, páros és csoportos feladatmegoldás, rövid szövegek alkotása és elemzése írásban (az elemi mondatnak és szerkezetének, részeinek mindig nyelvi környezetben, lehetőleg diskurzusszituációban való kezelése); indukción alapuló általánosítás, mintázatok, szabályszerűségek megfigyelése; megbeszélés; a saját nyelvi és tanulói tevékenység megfigyelése, vita/disputa; alternatív konstruálási módok összevetése; nyelvi adatok elemző megértése, elemző ábrázolása (vizualizációja); kreativitásfejlesztés, nyelvi problémamegoldás.

Óraszám: 50 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A Magyar nyelv tantárgy rendszerszerű ismereteket és ezek alkalmazásához gyakorlatokat kínál azzal a céllal, hogy a magyar nyelvű szövegalkotással és szövegértéssel kapcsolatos tudatosság növekedjen. A résztvevők képesek legyenek reflexíven viszonyulni a magyar nyelv leginkább rendszerbe foglalható jelenségeihez annak érdekében, hogy a képzés későbbi (lásd írásbeli szövegalkotás), valamint a képzés utáni önálló alkalmazás szakaszában önállóan is fejleszteni tudják a hangzó magyar nyelvre vonatkozó tudásukat és a begyakorlottság szintjére juttassák el nyelvi képességeiket.

A tantárgy rövid tartalma: Az elemi mondat, a legegyszerűbb mondattípus és a magmondat; az alapértelmezés szerinti magmondat szórendje (különösen az igekötős ige, a segédigés szerkezet szórendi

változatai); az igei magmondat egyéb grammatikai jellemzői (igei inflexió: lehorgonyzás időben, módban, szereplőhöz).
A jelölt, komplexebb elemi mondatok, a szórendben inverzióval járó műveletek; a tagadás és egyéb negatív polaritású kifejezések alkalmazása; a beszédcselekvés szerinti mondattípusok (jelöltségi hálózatban).
Az elemi mondatban jelölt viszonyok (függőségi viszonyok) jelölése, a nominális (a főnévi szóalak határozottságának és specifikusságának a jelölése; a nominálison kifejeződő számosság és birtokosság alaki jelöletlensége, ill. jelöltsége), a körülmény kifejezési módjai.
A jelnyelvi kontaktushatás miatt különös figyelmet szánunk a szórendi konstruálásnak, az alaki jelöltségnek és a névelőhasználatnak.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: elemi mondat, összetett mondat; magmondat, ige, az ige grammatikai kategóriái (idő, mód, szám-személy, tárgyhatározottság); a nominális, a főnévi szóalak grammatikai kategóriái (szám, eset, birtokosság), a névelők alkalmazásának funkciói; a jelzős szerkezet szórendje; a körülmény kifejezésének változatossága a magyarban (határozószó, határozórag(os főnév), névutó(s főnév); kötőszóhasználat; diskurzusjelölők.

Szakirodalom:

- Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) (2017) Nyelvtan. A magyar nyelv kézikönyvtára 4. Osiris Kiadó, Budapest ISBN 978 963 276 291 3 (Főleg ezek a részek: 565–593., 664–760.)
- Kugler Nóra (főszerk.) (2018) Magyar nyelvtan – A nyelvi jel a 9–12. évfolyam számára. Tanári kézikönyv. Tinta Könyvkiadó, Budapest ISBN 978-963-409-212-4
  Forrás: http://hdl.handle.net/10831/42794 (A feladatgyűjtemény kiválasztott gyakorlatai; a kézikönyv elméleti háttéranyagából csak a releváns, a fogalmaknál fentebb megjelölt jelenségek.)

2.2. Írásbeli szövegalkotás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: írásbeli gyakorlatok, szövegalkotás készségének fejlesztése.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők gyakorlatot szerezzenek az írott magyar szövegek megalkotásában, különféle szövegtípusokban és színtereken, különféle szociokulturális meghatározottságú partnerekkel kapcsolatba lépve, különféle stílusjellemzőket érvényesítve.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők gyakorlatot szereznek az írott magyar szövegek megalkotásában, különféle szövegtípusokban és színtereken. Megismerik, hogy melyek a legalapvetőbb szövegtípusok, ezeknek milyen sajátosságaik vannak, tudáshoz jutnak, hogy mely tényezők alakítják ki a szöveg értelem szerkezetét és stílusát, milyen módon jelölhetők a szövegbeli kapcsolatok, hogyan tehető könnyen érthetővé a szöveg.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: írott szöveg, tagolás, szövegalkotás, stílusréteg, stílusárnyalat, helyesírás, nyelvhelyesség.

Szakirodalom:

- Farkasné Gönczi Rita (2013) Könnyen érthető kommunikáció nyelvi szintjei. Gyógypedagógiai Szemle, 2013/3: 208–212. (https://tinyurl.com/Farkasn-2013)

- Tolcsvai Nagy Gábor (2001) A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Kiss Gábor (főszerk.) (1999) Magyar szókincstár. Tinta Könyvkiadó, Budapest

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

2.3. Nyelvi sokszínűség a hallássérültek közösségében

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: vezetett brainstorming és tapasztalatcsere, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, videóelemzések, helyzetgyakorlatok.

Óraszám: 18 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők tapasztatot cseréljenek a hallássérült közösségekben megélt nyelvi és kulturális identitás és sokszínűség témakörében. Továbbá feltárják azokat a tényezőket, amelyek alapvetően befolyásolják az egyes jelelők nyelvhasználati sajátosságait. Gyakorlatot szerezzenek a különböző jelnyelvi input típusok felismerésében, megértésében, hozzájuk való alkalmazkodásban.

A tantárgy rövid tartalma: A hallássérült közösségek jellemzőinek, a változatos nyelvi kódoknak a megismerése. A jelnyelvi input típusok megismerése: alacsony nyelvi kompetencia; magas nyelvi kompetencia; női/férfi/gyermek jelelési típusok, szintek megismerése.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kultúra, identitás, nyelvi és kulturális kisebbség, közösség, siket, nagyothalló, CI, nyelvi kódok, nyelvi skála, kalibrálás (calibrating), magyar jelnyelv, jelesített magyar nyelv, alacsony/magas nyelvi kompetencia.

Szakirodalom:
- Szepessyné Judik Dorottya (szerk.) (2009) A Taigetosz árnyékában. Siketek és nagyothallók képes története. SINOSZ, Budapest
- Gulliver, M., & Kitzel, M. B. (2016) Deaf Geographies. In The SAGE Deaf Studies Encyclopedia (pp. 451-453). SAGE Publications Inc.
  Forrás: https://doi.org/10.4135/9781483346489.n145
- Kusters, A., & De Meulder, M. (2013) Understanding Deafhood: In search of its meanings. American Annals of the Deaf, 158. (5), 428–438.

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

2.4. Fordítási gyakorlat I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: jelnyelvi laborban, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, magyarázat, bemutatás, brainstorming, videófelvételek (fordítás) készítése, videó- és szövegelemzések.

Óraszám: 30 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők a Fordításelmélet tantárgy során tanultakat alkalmazva fordítási gyakorlatokat végezzenek annak érdekében, hogy a tantárgy végére általános, hétköznapi

témákban írott magyar nyelvről magyar jelnyelvre, és magyar jelnyelvről írott magyar nyelvre tudjanak fordítani, illetve a Jelnyelv (szaknyelv) I. tantárgy témaköreiben képesek legyenek írott magyar nyelvről magyar jelnyelvre történő fordítást végezni (jelnyelvi adaptációt készíteni).

A tantárgy rövid tartalma: Első 15 órában: írott magyar nyelvi szövegek magyar jelnyelvre történő fordítása. A képzésben résztvevők gyakorolják az írott magyar nyelvi szövegek feldolgozásának technikáit jelnyelvi adaptáció készítéséhez. Nagy- és kiscsoportos feladatokat végeznek, melynek során közösen dolgoznak fel szövegeket, és készítenek azokból jelnyelvi fordítást. A jelnyelvi labor adta lehetőségekkel élve a jelnyelvi fordításról egyénileg videót készítenek, ami (közös vagy ön-) elemzésre is lehetőséget biztosít. A második 15 órában: magyar jelnyelvi szövegek fordítása írott magyar nyelvre. A tantárgy ezen része a Magyar nyelv és az Írásbeli szövegalkotás tantárgyakra épül. A képzésben résztvevők kis- és nagycsoportos feladatok során magyar jelnyelvi videókat fordítanak írott magyar nyelvre. Az oktatótól folyamatos visszajelzést kapnak, illetve bizonyos feladatoknál csoportosan is értékelik az elkészített fordításokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: adaptáció, nyelvi kódok, nyelvi skála, alacsony/magas nyelvi kompetencia, kalibrálás, írott szöveg, írott szöveg tagolása, stílusréteg, stílusárnyalat, ekvivalencia, interferencia, szó szerinti fordítás, szabad fordítás, adekvát fordítás, konkretizálás, generalizálás.

Szakirodalom:

- Munday, J. (2016) Introducing translation studies. 4th Edition
- Adam, R. et al. (2011) Ghostwriting: Deaf translators within the Deaf community. Babel, 57. (4), 375-393.

Jogszabályok:

- 2009. CXXV. törvény

2.5. Nemzetközi jel (IS)

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, mikro- és csoportos témafeldolgozás, plenáris munka, szituációs feladatok, egyéni és páros feladatok, bemutatás, ismétlés, kis- és nagycsoportos feladatok, helyzetgyakorlatok, videóelemzések.

Óraszám: 60 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A tantárgy eredményeképp a képzésben résztvevő felkészülés nélkül részt tud venni az ismert, az érdeklődési körének megfelelő, vagy a mindennapi témákról (pl. család, szabadidő, tanulás, munka, utazás, aktuális események) folyó társalgásban. A nemzetközi jeleket hatékonyan használja a különböző társadalmi és szakmai kapcsolatokban. Gondolatait, véleményét pontosan ki tudja fejteni; hozzászólásait a beszélőtársakéhoz tudja kapcsolni. A tantárgy során megismerkedik a siketek legjelentősebb nemzetközi szervezeteinek tevékenységével, visszatérő témáival.

A tantárgy rövid tartalma: Első 30 órában a képzésben résztvevők elsajátítják a siket személyek nemzetközi kommunikációja során használt általános jeleket, fejlesztik vizualitáson alapuló kommunikációjukat, ezáltal képessé válnak a magyartól eltérő jelnyelvet használó siketekkel (ill. jelnyelvhasználókkal) való kétirányú kommunikációra.

A második 30 órában a képzésben résztvevők megismerkednek a siketek közösségének legjelentősebb (sport és érdekvédelem területén működő) nemzetközi szervezeteinek tevékenységével, visszatérő témáival. Ennek során elsajátítják a siket személyek nemzetközi rendezvényein használt speciális tematikájú jeleket, ezáltal képessé válnak a szakmai jellegű kommunikációban, illetve a siketek nemzetközi rendezvényein (konferencia stb.) való részvételre.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nemzeti jelnyelvek, gestuno, nemzetközi jel, transzlingválás, kalibrálás/kommunikációs alkalmazkodás.

Szakirodalom:

- Hiddinga & Crasborn (2011) Signed languages and globalization. Language in Society, 40, 483-505.
- Napier, J. & Rosenstock, R. (2016) (Szerk.) International sign: linguistic, usage and status issues. Gallaudet Press
- http://justisigns.com/JUSTISIGNS_Project/About.html

Jogszabályok:

- Rathmann et al. Amsterdam Manifesto (2000, Augusztus 21).
- EUD, EFSLI. Position Paper on International Sign Guidelines 2012 Május 25. https://www.eud.eu/eud/position-papers/international-signs/

2.6. Jelnyelvészet I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, bemutatás, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok.

Óraszám: 30 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A tantárgy elsődleges célja, hogy a képzésben résztvevők megismerkedjenek a magyar jelnyelv nyelvtanával, a jelnyelv-kutatás eredményeivel. Grammatikai feladatok során mélyítsék nyelvészeti ismereteiket, tudatosítsák saját jelnyelvhasználatukat. Cél továbbá, hogy a (jel)nyelvészet területén használt szakkifejezések jeleit elsajátítsák.

A tantárgy rövid tartalma: Általános ismereteket szereznek a magyar jelnyelvről, jelnyelvkutatás főbb állomásairól, a nyelvi szintekről, a jelnyelvi változatokról. Megismerik a magyar jelnyelv egységeit, jelek összetevőit, a jelek típusait; a kerématant, a jelnyelvi szófajokat és szófajon belüli csoportokat; a főneveket, a tárgy- és tevékenységjeleket, a tulajdonságjeleket, a számneveket, a névmásokat, a viszonyszókat, az osztályozókat és a proformokat. Előkerül a mimika, mint eszköztár, pozitív és negatív attitűd, siketes mimikák, mondatfajták, fokozása.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: jelrendszer, természetes nyelv, ikonicitás, index, szimbólum, sztenderd nyelv, nyelvi változatok, kétnyelvűség, kódváltás, kódkeveredés, egy- és kétkezes jelek, aktív és passzív kéz, artikuláció, szájkép, szájmozgás, jelkivitelezési hely, jelelési tér, orientáció, mozgás, kézforma, keréma, szimmetrikus és aszimmetrikus jelek, manuális, nem-manuális, minimálpár, fonomimika, daktil, lejegyzés, kézformaváltás, alaktan, aspektus, testtől független és testhez kötött jelek, igeidő, körülményhatározók, térindex, elhúzott proform, proformismétlés, rámutatás.

Szakirodalom:

- Szabó Mária Helga–Mongyi Péter (2005) A jelnyelv nyelvészeti megközelítései. Magyar Jelnyelvi Programiroda, Budapest
- Szabó Mária Helga (2007) A magyar jelnyelv szublexikális szintjének leírása. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Szabó Mária Helga (2015) Motiváltság és ikonicitás a magyar jelnyelvben. In Kádár Edit–Szilágyi N. Sándor (szerk.) Motiváltság és nyelvi ikonicitás. 217–234. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár

2.7. Kommunikáció siketvak személyekkel

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: páros gyakorlatok szimulációs szemüvegekkel, csoportos- és kiscsoportos gyakorlatok, segédeszköz gyakorlatok, feladatkártyás gyakorlatok, szemléltető eszközök.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék és megtanulják alkalmazni az összes kommunikációs akadálymentesítő módszert és eszközt, amit a siketvak személyek használhatnak kommunikációjuk során, továbbá megtanulják azokat az elengedhetetlen személyi segítést célzó eszközöket és technikákat, melyek szükségessé válhatnak a kommunikációs folyamatok során.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során fontos, hogy a képzésben résztvevők megismerjék és megtanulják hatékonyan alkalmazni az összes kommunikációs módszert és eszközt, amivel a siketvak személyek kommunikációjának akadálymentesítését biztosítani tudják. Képessé váljanak a súlyos fokban látássérült személyek személyi segítésére, a látó vezető technika helyes alkalmazására, az aláírástámogatásra, a vizuális információk átadására. Képessé váljanak arra, hogy hatékonyan tudják kiválasztani a teljes módszer és eszköztár azon elemeit, amelyek az egyéni igényekhez igazodnak, és ezeket szakszerűen tudják ötvözni a kommunikációs folyamatok során. Hatékonyan tudják a siketvak személyek által használt segédeszközöket használni. Képessé váljanak a szakmai együttműködésre a siketvak személyek fejlesztésével, rehabilitációjával foglalkozó szakemberekre. Megismerjék és elfogadják azokat az etikai alapelveket, melyek a siketvak személyek számára szervezett szolgáltatások során felmerülhetnek.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siketvakok, siketség, látássérülés, személyi segítés, környezetkialakítás, IKT eszközök, rehabilitáció, traumafeldolgozás, nyelvi kompetenciák, Braille, síkírás, Lorm gesztusnyelv.

Szakirodalom:

- Királyhidi Dorottya (2009) Tolmácsolás siketvak személyek számára. FSZK
- Négykezes Jegyzet siketvak személyek kommunikációs segítői számára (2015) FSZK

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

2.8. Jelnyelv (szaknyelv I.)

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelv oktatás, fogalommagyarázat, bemutatás, ismétlés, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok.

Óraszám: 30 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők elsajátítsák különböző szakterületek speciális jelkincsét/szókincsét, megismerjék azok jelentését, ezáltal képessé váljanak azok tartalmát a jelnyelvet különböző nyelvi szinten használó hallássérült személyeknek átadni.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a következő területek szakterminológiájával: egészségügy, mentálhigiénia, egyház, pedagógia, gyógypedagógia, természet- és társadalomtudományok. A szakszavak jelentését jelnyelvi magyarázatokkal értelmezik, ha szükség van rá, közösen jelet alkotnak rá. Helyzetgyakorlatokon gyakorolják, hogy különböző jelnyelvi szinteken hogyan tudják értelmezni, magyarázni azokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szakkifejezés, szakzsargon, terminus technicus, rövidítések, mozaikszó, fogalommagyarázat.

Szakirodalom:

- https://dictzone.com/orvosi-magyar-szotar
- Tolcsvai Nagy Gábor Idegen szavak szótára. Osiris Kiadó.
- Bárczi Géza, Országh László. A magyar nyelv értelmező szótára. Forrás: https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/

2.9. Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (pszicho- neuro- szociolingvisztika)

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, beszélgetés, kérdés-válasz, kiscsoportos feladatok, szemléltető eszközök használata.

Óraszám: 12 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerkedjenek a magyar jelnyelv és a hallássérültek szocio- neuro- és pszicholingvisztikai szempontú vizsgálatainak legfontosabb kérdéseivel.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerkedhetnek a nyelv szociolingvisztikai szempontú vizsgálatának legfontosabb kérdéseivel, különös tekintettel a nyelvelsajátításra, a nyelvi szocializációra, a kétnyelvűségre, és a nyelvi jogokra – minden egyes témán belül külön kiemelve a siketek és a jelnyelvek kérdéskörét. A tantárgy továbbá ismereteket nyújt a pszicholingvisztika, ezen belül a nyelvelsajátítás néhány kiemelt kérdésével kapcsolatosan (érzékeny periódus a nyelvelsajátításban, a nyelvelsajátítás – ezen belül a jelnyelvek elsajátításának – szakaszai, a kétnyelvű nyelvelsajátítás). A harmadik témakör tárgyalása során a képzésben résztvevők a nyelv, a nyelvhasználat neurolingvisztikai megközelítéseivel (a hangzó nyelvek és a jelnyelvek agyi szerveződésének kérdéseivel) ismerkedhetnek meg.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: lingvisztika, szociolingvisztika, neurolingvisztika, pszicholingvisztika, nyelvelsajátítás, szocializáció, kétnyelvűség, nyelvi jog.

Szakirodalom:

- Wardhaugh, Ronald (1995) Szociolingvisztika. Osiris–Századvég, Budapest
- Bartha Csilla (1999) A kétnyelvűség alapkérdései. Beszélők és közösségek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Borbély Anna (2009) Kétnyelvűség és többnyelvűség. In: Kiefer Ferenc (főszerk.) Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest. 577–627.
- Hattyár Helga (2009) A siketközösségek kialakulása és néhány főbb jellegzetessége. In: Laki Ildikó (szerk.) Fogyatékosság és a mai magyar társadalom. Konferenciakötet. Belvedere Meridionale, MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest. 69–83.

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény

3. Modul: Alapozó ismeretek 2

A modul óraszáma: 118 tanóra (40 tanóra elmélet és 78 tanóra gyakorlat)

A modul célja
A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. Az Alapozó ismeretek II. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács pálya végzéséhez szükséges szakmai elméleti ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a további modulok során elsajátítható gyakorlati ismeretek befogadására.

A modul tantárgyai
3.1. Sorstárs-edukáció: 15 tanóra gyakorlat
3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon: 12 tanóra elmélet
3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete: 6 tanóra elmélet
3.4. Hallássérültek hazai és nemzetközi szervezetei: 4 tanóra elmélet
3.5. Konfliktuskezelés kompetenciák: 9 tanóra gyakorlat
3.6. Siket jelnyelvi tolmácsok etikája: 10 tanóra elmélet
3.7. Munkavállalás siket jelnyelvi tolmácsként: 3 tanóra elmélet
3.8. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése: 3 tanóra elmélet
3.9. Protokoll jelnyelvi tolmácsoknak: 2 tanóra elmélet
3.10. Bevezetés a team tolmácsolásba: 6 tanóra gyakorlat
3.11. Terepgyakorlat II.: 12 tanóra gyakorlat
3.12. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.: 36 tanóra gyakorlat

3.1. Sorstárs-edukáció

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: brainstorming, csoportos döntés és megbeszélés, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, helyzetgyakorlatok, prezentáció, közös értékelés, visszacsatolás.

Óraszám: 15 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők képessé váljanak megadott témák önálló feldolgozására, és abból jelnyelvhasználó hallássérült sorstársaik számára befogadható prezentációt készíteni, illetve megtartani (személyesen vagy online formában). Cél a jelnyelvi tolmácsolás, mint szolgáltatás mibenlétének tisztázása a jelnyelvhasználó siket közösség körében, támogató edukáció az egyén egyenlő esélyű hozzáférését elősegítve. A tantárgy a szociális tanulásra építkezve támogatja az siket és nagyothalló egyének eligazodását a hétköznapi világban.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a prezentációkészítés tartalmi, formai, informatikai alapjaival. Sorra veszik a hallássérült személyeket célzó prezentáció kívánalmait. Kitérnek a könnyen érthető kommunikáció alkalmazására, illetve az akadálymentesítés módjaira is. A tantáegy során adott témákban készítenek prezentációt. A prezentációhoz történő forrásgyűjtésben, a prezentáció összeállításában párban, csoportokban segítik egymást. A forrásszövegek feldolgozása, illetve a prezentáció megtartása egyénileg zajlik. A prezentációkat közösen értékelik, és visszacsatolnak egymásnak.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: könnyen érthető kommunikáció, nyelvi kompetencia, nyelvi szintek, szociális tanulás, egyenlő esélyű hozzáférés.

Szakirodalom:

- Garr Reynolds (2009) Prezentáció. HVG Könyvek
- Farkasné Gönczi Rita (2018) A könnyen érthető kommunikáció fogalma és szabályrendszere nemzetközi és hazai példák, illetve magyar tapasztalati szakértők javaslatai alapján. Gyógypedagógiai Szemle, 46.(1). 64-76.
- Könnyen érthető kommunikáció alkalmazásához kapcsolódó módszertani ismeretek (gonczirita.hu)

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény

3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető táblázatok és grafikonok használata, videók, kérdés-válasz, beszélgetés.

Óraszám: 12 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a hallássérülteket ellátó intézményrendszert, a munkaerőpiaci helyzetüket és foglalkoztatási ismereteket sajátíthatnak el.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során az alábbi témakörökkel foglalkoznak a képzésben résztvevők: a habilitáció és a rehabilitáció fogalma, szemléletbeli különbségek A fogyatékosság társadalmi megítélésének változásai, történelmi paradigmák, szegregáció, integráció, szegregált oktatás, szakszolgálatok, szociális ellátórendszer, kommunikációs akadálymentesítés a munkahelyen.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: habilitáció, rehabilitáció, nyílt és zárt munkaerőpiac, védett foglalkoztató, rehabilitációs munkahely, munkanélküliségi/foglalkoztatottsági ráta, akadálymentesítés, szegregáció, integráció.

Szakirodalom:

- Nemeskéri, Zs. (2018) A megváltozott munkaképességű és fogyatékossággal élő csoportok munkaerő-piaci jellemzői az Európai Unióban. Munkaügyi Szemle, 61, (3), 9-18.
- Kálmán, Zs. és Könczei, Gy. (2002) A Taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest
- Vasák, I. (1996) Ismeretek a siketekről. Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége, Budapest
- Gyurina, É., Kovács, A., Kun, Zs. és Perlusz, A. (2012) Ráhangolás. A hallássérült fiatalok eredményes munkába állítása érdekében a pályaorientációt és a szakképzést segítő szolgáltatáscsomag kidolgozásának a támogatása című projekt zárókiadványa. FSZK Nonprofit Kft., Budapest
- Romanek, P. Z. (2014) A siket közösség manifesztuma.
- SINOSZ munkaerőpiaci kézikönyve

Jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye

- 2007. évi XCII. törvény
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2011. évi CXCI. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 2012. évi I. törvény
- 2000. évi LX. törvény

3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, megbeszélés.

Óraszám: 6 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék a legfontosabb hazai és nemzetközi jogszabályokat, ami a hallássérültek közösségét speciálisan érinti. Cél, hogy átfogó képet kapjanak a hallássérült személyeket megillető speciális jogokról, esélyegyenlőségi, akadálymentesítési előírásokról. Jogsérelem esetén alkalmazandó eljárásokról, jogorvoslati lehetőségekről.

A tantárgy rövid tartalma: A képzés során a képzésben résztvevők megismerik, áttekintik a hatályos törvényeket, jogszabályokat, melyek a hallássérültek helyzetével kapcsolatosak, kiemelten foglalkoznak a Jelnyelvi törvény létrejöttének folyamatával, előírásaival, implementációjával és akadálymentesítésre gyakorolt hatásával. Megismerik a jog definícióját, az alapfogalmakat, az eljárásokat, a törvényalkotást és törvényhozást. A hallássérült személyeket, a jelnyelvi tolmácsokat érintő jogszabályok, törvények áttekintése is megtörténik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: törvény, egyezmény, alaptörvény, jog, eljárás, törvényalkotás, törvényhozás, ratifikálás, implementálás, rendelet, bíróság, országgyűlés, paragrafus, bekezdés, jogalkotó, törvényhozó, jogász, ügyvéd, panasz, hatóság, jogorvoslat, jogvita.

Szakirodalom:
- Kálmán Zsófia – Könczei György (2002) A Taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest
- Wheatley, M. & Pabsch, A. (Eds.) (2012) Sign language legislation in the European Union. (Second edition). European Union of the Deaf.

Jogszabályok:
- Magyarország Alaptörvénye
- 2007. évi XCII. törvény
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2011. évi CXCI. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 2012. évi I. törvény

– 2000. évi LX. törvény

3.4. Hallássérültek hazai és nemzetközi szervezetei

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, beszélgetés, szemléltető videók bemutatása, kérdés-válasz, magyarázat.

Óraszám: 4 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevőket megismertetni a hallássérült közösségekkel, hallássérülteket képviselő szervezetek (hazai, nemzetközi) legmeghatározó elemeivel, és a siket közösségek érdekvédelmi mozgalmaival.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a hallássérült közösségek felépítését, a hallássérülteket képviselő szervezetek felépítését, a céljait (hazai, nemzetközi). A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a felsorolt témakörökhöz kapcsolódó legfontosabb mérföldköveket.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: deaf gain, siket közösségek, hallássérülteket képviselő szervezetek (pl. SINOSZ, WFD, EUD, ICSD, EDSO, IFHOH, EFHOH).

Szakirodalom:

- Gulliver, M., & Kitzel, M. B. (2016) Deaf Geographies. In The SAGE Deaf Studies Encyclopedia (pp. 451-453). SAGE Publications Inc.. https://doi.org/10.4135/9781483346489.n145
- Kusters, A., & De Meulder, M. (2013). Understanding Deafhood: In search of its meanings. American Annals of the Deaf, 158. (5), 428–438.
- Ladd, P. publikációk

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

3.5. Konfliktuskezelés kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A lelki „ellenálló-képesség” fejlesztésére és azoknak a készségeknek a fejlesztésére fókuszál, amelyek révén a résztvevők a korábbinál magasabb szinten tudják munkahelyi konfliktusaikat kezelni. Foglalkozik a hatékony konfliktuskezelés sikerességének mindkét fontos tényezőjével: a „mit mondjunk” és a „hogyan mondjuk” kérdéseivel is.

A tantárgy rövid tartalma: A gyakorlat során számos helyzetgyakorlat, elemzés teszi lehetővé, hogy a résztvevők kialakítsák professzionális, ugyanakkor egyéniségükhöz illő „önazonos" konfliktuskezelési stílusukat. Fejlesztésre kerül a pozitív látásmód és a pozitív gondolkodás a komfortzóna-elmélet és az átkeretezés gyakorlati alkalmazása révén. Kategorizálásra kerülnek a konfliktus típusok. Tudatosulnak a konfliktusokhoz kapcsolódó érzelmeik és gyakorolják ezek leválasztását az érdekeikről a személy/ probléma szétválasztás és az indulatkontroll gyakorlásával. Kitöltik a környezethez való kapcsolódást vizsgáló kontroll-tesztet és felmérik, hogy a részvevők mennyiben gyakorolják a proaktív kezdeményezést. Megerősítést kapnak az önkifejezésben és az önérvényesítésben, hogy pozitív és negatív gondolataikat és szükségleteiket szorongás, vagy bűntudat nélkül tudják mások felé kommunikálni. Kommunikációs módszereket gyakorolnak a „nehéz" ügyfelek kezelésére és önvédelmi technikákat tanulnak a manipulációval, a játszmákkal és az agresszióval szemben. Együttérzést és alkalmazkodást fejlesztenek az értő meghallgatás mély megértése és gyakorlása révén.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: komfortzóna-elmélet, átkeretezés, indulatkontroll, érzelmek leválasztása, manipuláció, játszma, értő hallgatás.

Szakirodalom:

- Fritz B.Simon (2013) Bevezetés a konfliktus rendszerelméletébe és konfliktusmegoldásba. In Synamics Consulting
- Daniel Goleman (1995) Érzelmi intelligencia. Háttér Kiadó

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

3.6. Siket jelnyelvi tolmácsok etikája

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, beszélgetés, kérdés-válasz, visszacsatolás, vita, esetelemzés, elemzés.

Óraszám: 10 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A képzésben résztvevőket megismerteti a különböző tolmácsszerep-felfogásokkal, azok etikai vonatkozásaival, valamint az esetelemzés keretrendszereivel és különböző módjaival. Cél, hogy a képzésben résztvevők képessé váljanak a tolmácsolás során létrejött etikai dilemmák felismerésére és azok elemzésére és szakszerű kezelésére.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők konkrét eseteken keresztül megbeszélik a halló és siket jelnyelvi tolmácsokra vonatkozó etikai dilemmákat, összehasonlítják szerepeiket, és elemzik a helyzetükből adódó különbségeket. A 4 etikai alapelv, Demand-Control Schema esetelemző keretrendszerének elmélyítése, alkalmazása. A tolmács szerepekről alkotott metaforák átbeszélése és tolmácsolási esetek elemzése a megismert etikai elemző keretrendszerek alapján.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: segítő (helper), átjáró, összekötő (conduit), kommunikációs facilitátor (communication facilitator), bikulturális-bilingvális model (bicultural-bilingual model), ally model, 4 etikai alapelv („tégy jót", „ne árts", igazságosság, autonómia: pozitív és negatív autonómia), Demand-Control Schema (tolmácsolási helyzet adta kihívások és ezekre adott válaszok keretrendszere).

Szakirodalom:

- Havalda Zsófia (2019) A sikettolmácsolás alapjai. Nemzetközi szakirodalmi összefoglaló. Sinosz
- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession.
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. Principles of biomedical ethics.
- Forestal, E. M. (2011) Deaf interpreters: Exploring their processes of interpreting. Doctoral dissertation.
- Talks, K. Skjoldan, H. Ethical challenges among deaf and hearing interpreters in: Deaf interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. Editor: Cristopher Stone. Danish Deaf Association. 2018

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

3.7. Munkavállalás siket jelnyelvi tolmácsként

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megbeszélés, interaktív előadás, bemutató, magyarázat.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők mint jövőbeli munkavállalók ismereteket szerezzenek a munkavállalással kapcsolatos jogokkal, kötelezettségekkel, eljárásokkal, folyamatokkal és fogalmakkal, a munkavállalás formájának különböző lehetőségeivel. Megismerjék a jelnyelvi tolmácsként történő munkavállalás speciális feltételeit.

A tantárgy rövid tartalma: Az órák során a képzésben résztvevők megismerik a munkavállalással kapcsolatos alapvető fogalmakat, jogi szabályozásokat, a munkavégzés lehetséges (jogi/gazdasági) formáit, a jelnyelvi tolmács tevékenység végzésének speciális feltételeit, követelményeit. Segítséget kapnak az önéletrajz elkészítésében, felkészülésben.

A **tanóra során tisztázandó fogalmak:** munka, munkaadó, munkavállaló, munkarend, munkaszerződés, munkakör(i leírás), munkavégzés helye, beosztások, önéletrajz, megbízási szerződés, alkalmazott, önfoglalkoztató, főállás, részmunkaidő, szabadúszó, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, adószámos magánszemély, végzettség, gyakorlat, továbbképzés, névjegyzék.

Szakirodalom:

- Lásd jogszabályok

Jogszabályok:

- 2012. évi I. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 38/2011. (VI. 29.) NEFMI rendelet

3.8. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, beszélgetés, szemléltető eszközök (dokumentációs anyagok) használata.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működési kereteit, feltételeit.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik azokat az adminisztrációs, dokumentációs, pályázat elszámolási tudnivalókat, melyek a tolmácsszolgálatok napi működéséhez szükségesek. Megismerik és alkalmazzák a hatályos adatkezelési, dokumentum és iratkezelési szabályokat, számlázással, szerződéskötéssel kapcsolatos előírásokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsszolgálat, szolgáltatási rend, ügyfélfogadás, munkalap, óraszámok, lezárás, órakeret, speciális keret, tolmácsolási területek, tolmácsolási mód, tolmácsolási technikák, ügyfél, pályázat, megrendelés, visszaigazolás, beszámoló, ügyeleti munkarend, ügyeleti telefon.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 62/2011. (XI. 10.) NEFMI rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

3.9. Protokoll jelnyelvi tolmácsoknak

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, bemutató, magyarázat.

Óraszám: 2 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzés résztvevői ismereteket szerezzenek az európai viselkedéskultúra alapvető elemeiről, a nyilvános kommunikációs szituációkban és a hivatalos rendezvények során alkalmazandó protokolláris szabályokról.

A tantárgy rövid tartalma: Hivatali etikett és protokoll alapismeretei: személyes kommunikációs szituációk, megszólítás szóban és írásban, tegezés, magázás, bemutatkozás, bemutatás, kézfogás, a helyiségbe történő belépés szabályai. Előírt öltözékek, dresscode-ok, hivatali levelezés alapvetései, hivatalos rendezvények protokollja, hivatali tárgyalások protokollja.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: megszólítási formák írásban, protokoll, diplomácia, dresscode, etikett, személyes kommunikáció, nyilvánosság, magyar közjogi méltóságok.

Szakirodalom:

- Görög Ibolya (2021) A nyilvánosság kelepcéi – Protokolltanácsok. Athenaeum Kiadó Kft.
- Ottlik Károly (2004) Protokoll – Viselkedéskultúra. PANORÁMA-MEDICINA

Jogszabályok:

- nem releváns

3.10. Bevezetés a team tolmácsolásba

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: workshop jellegű vezetett beszélgetés és helyzetgyakorlatok, brainstorming, csoportos döntés és megbeszélés, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, helyzetgyakorlatok, visszacsatolás.

Óraszám: 6 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők bevezetése a jelnyelvi tolmácsolásban és fordításban jellemző páros és csoportmunkák világába.

A tantárgy rövid tartalma: A megfelelő csapatösszeállítás szempontjainak taglalása különböző feladatok esetén. A munkaszervezés, felkészülés, fordítás/tolmácsolás, elemzés, értékelés során adódó közös/egyéni teendők. Csoportszerepek, felelősségi kérdések. A tantárgy ráépül az „Együttműködés, kooperatív munkavégzés" tantárgyra és kapcsolódik a Konfliktuskezelési kompetenciák tantárgyhoz.
A képzésben résztvevők felkészülnek a párban, csoportban ellátandó fordítási/tolmácsolási feladatok hatékony elvégzésére a következő témák érintésével: kooperációt igénylő feladatok a jelnyelvi tolmácsolásban (siket – siket jelnyelvi tolmácsok és siket-halló jelnyelvi tolmácsok csoportjai); team ideális összetétele a feladat függvényében; különböző szerepek a csoporton belül és az ezekkel járó feladatok, felelősségek, kompetencia-határok; együttműködési lehetőségek a szervezés, felkészülés, tolmácsolás/fordítás, elemzés, értékelés során; hosszútávon együttműködő teamek, összeszokottság mint érték.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: koordinátor, feeding, mirroring, monitoring, pihenő (passzív) tolmács, aktív tolmács, support, visszajelzés, kompetencia-határok.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- "Deaf Interpreting Team Strategies for Interpreting in a Mental Health " by Eileen Forestal, Carolyn Ressler et al. (unf.edu)
- Talks-Skjoldan: Ethical challenges among deaf and hearig interpreters In: Deaf Interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. 2018. (Editor: Christopher Stone)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

3.11. Terepgyakorlat II

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, megbeszélés, közös értékelés, visszajelzés, szakmai beszélgetés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A gyakorlat célja, hogy terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés segítségével a képzésben résztvevők szakmai fejlődést érjenek el. Különböző tolmácsolási helyzetek megfigyelése által szakmai repertoárjuk bővüljön, pozitív és (esetleges) negatív példákon keresztül tudatosítsák magukban a hatékony és eredményes tolmácsolás miként jét. Szakmai, etikai dilemmákat ismerjenek fel és beszéljék meg gyakorlatvezetőjükkel.

A tantárgy rövid tartalma: A gyakorlat folyamán megismerkednek a terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés fő szempontjaival, gyakorolják a részleges és komplex megfigyelést. Főbb témák: terepgyakorlat, megfigyelés szempontja; részleges, komplex megfigyelés; önmegfigyelés; visszajelzés, értékelés; tolmácsszerepek, etikai vonatkozások.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerepek, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával, nemzetközi jel, fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, Lorm stb.).

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

3.12. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tolmácsolási helyzetgyakorlatok, egyéni, kis-és nagycsoportos feladatok, videó készítés/elemzés, közös értékelés, elemzés, visszacsatolás, interaktív beszélgetés tapasztalati szakértő(k) bevonásával.

Óraszám: 36 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I-IV. tárgyak célja, hogy a képzésben résztvevők kompetencia és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a szakma magasszintű művelésére való felkészítése megtörténjen. Ezen belül e tantárgy célja a képzésben résztvevők lényegkiemelési

képességének és rövidtávú memóriájának további fejlesztése, a konszekutív és tömörítő tolmácsolás által, illetve felkészítés a szimultán tolmácsolásra.
Kívánatos továbbá a helyes tolmács attitűd megalapozása, az elemző készség/képesség kiépítése/fejlesztése, tolmács diagnosztikai szempontok rögzülése.

A tantárgy rövid tartalma: Gyakorolják a különböző magyar jelnyelvi változatok közötti konszekutív tolmácsolást. Helyzetgyakorlatokat végeznek, mely során egymást is tolmácsolják (így több nyelvi szinten is gyakorolnak párhuzamosan) konszekutívan. Illetve a magyar jelnyelv különböző változataiban, különböző nyelvi szintjein készült videófelvételeket tolmácsolnak konszekutívan, és tömörítő tolmácsolást alkalmazva. E részben a Jelnyelv (szaknyelv) I. tantárgy szakterületeit érintő témák tolmácsolása is történik. Gyakorolják az nemzetközi jelről (IS) magyar jelnyelvre történő konszekutív tolmácsolást. Helyzetgyakorlatokat végeznek, mely során egymást is tolmácsolják (így több nyelvi szinten is gyakorolnak párhuzamosan) konszekutívan. Illetve nemzetközi jelben (IS) készült videófelvételeket tolmácsolnak konszekutívan és tömörítő tolmácsolást alkalmazva magyar jelnyelvre. E részben egyszerű, hétköznapi témák tolmácsolása történik.
Az oktatótól folyamatos visszajelzést kapnak, illetve bizonyos feladatoknál csoportosan is elemzik és értékelik a tolmácsolást (közös szempontrendszer alapján), különös tekintettel tolmácsolási technikákra, etikai szempontokra és a tolmácsszerep/határtartás kérdéseire.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: célnyelv, forrásnyelv, nyelvi kódok, nyelvi skála, kalibrálás (calibrating), magyar jelnyelv, jelesített magyar nyelv, alacsony/magas nyelvi kompetencia, konszekutív tolmácsolás, tömörítő tolmácsolás, tolmácsolási technikák, tolmácsszerepek, Demand-Control Schema.

Szakirodalom:
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

4. Modul: Fordítási gyakorlat

A modul óraszáma: 160 tanóra (20 tanóra elmélet és 140 tanóra gyakorlat)

A modul célja
A modul célja, hogy a képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. A Fordítási gyakorlatok modul tantárgyai a siket jelnyelvi tolmács pálya végzéséhez szükséges fordítási, szakmai elméleti és gyakorlati ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a további modulok során elsajátítható jelnyelvi tolmácsolási gyakorlati ismeretek befogadására.

A modul tantárgyai
4.1. Fordítási gyakorlat II.: 60 tanóra gyakorlat
4.2. Fordítási gyakorlat III.: 60 tanóra gyakorlat
4.3. Feliratkészítés: 20 tanóra gyakorlat
4.4. Jelnyelvészet II.: 20 tanóra elmélet

4.1. Fordítási gyakorlat II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: 60 (2x30) óra gyakorlat a jelnyelvi laborban egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, magyarázat, bemutatás, brainstorming, videófelvételek (fordítás) készítése, videó- és szövegelemzések.

Óraszám: 60 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők fordítási gyakorlatokat végezzenek annak érdekében, hogy a 4. félév végére az általános, hétköznapi témákon túl a Jelnyelv (szaknyelv) I-II. tantárgyak során taglalt témakörökben szakkifejezéseket, idegen szavakat is tartalmazó bonyolultabb szövegeket is képesek legyenek írott magyar nyelvről magyar jelnyelvre, és magyar jelnyelvről írott magyar nyelvre fordítani. Kívánatos továbbá az önreflexió képességének kialakítása, testtudatosságuk fejlesztése, elemző készség/képesség kiépítése, tolmács diagnosztikai szempontok megismerése.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők bonyolultabb, szakmaibb szövegeken gyakorolják az írott magyar nyelvi szövegek feldolgozásának technikáit jelnyelvi adaptáció készítéséhez. Nagy- és kiscsoportos feladatokat végeznek, melynek során közösen dolgoznak fel szövegeket, és készítenek azokból magyar jelnyelvi fordítást. A jelnyelvi labor adta lehetőségekkel élve a jelnyelvi fordításról egyénileg videót készítenek, ami (közös vagy ön-) elemzésre is lehetőséget biztosít. Továbbá a képzésben résztvevők kis- és nagycsoportos feladatok során magyar jelnyelvi videókat fordítanak írott magyar nyelvre a Jelnyelv (szaknyelv) I., a Jelnyelv (szaknyelv) II. tantárgy jel- és szókincsére támaszkodva. Az oktatótól folyamatos visszajelzést kapnak, illetve bizonyos feladatoknál csoportosan is értékelik az elkészített fordításokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: fordítási technikák, elemzési szempontok fordításnál, adaptáció, nyelvi kódok, nyelvi skála, alacsony/magas nyelvi kompetencia, kalibrálás, írott szöveg írott szöveg tagolása, stílusréteg, stílusárnyalat, ekvivalencia, interferencia, szó szerinti fordítás, szabad fordítás, adekvát fordítás, konkretizálás, generalizálás.

Szakirodalom:

- Munday, J. (2016) Introducing translation studies. 4th Edition.
- Adam, R. et al. (2011) Ghostwriting: Deaf translators within the Deaf community. Babel, 57(4), 375-393.
- Cole, J, ms. Deaf translators: What are they thinking? Journal of Interpretation, 28 (1), Article 3. https://digitalcommons.unf.edu/joi/vol28/iss1/3

Jogszabályok:

- 2009. CXXV. törvény

4.2. Fordítási gyakorlat III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: 60 (2x30) óra gyakorlat a jelnyelvi laborban egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, magyarázat, bemutatás, brainstorming, videófelvételek (fordítás) készítése, videóelemzések.

Óraszám: 60 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők fordítási gyakorlatokat végezzenek annak érdekében, hogy a tantárgy végére az általános, hétköznapi témákon túl, szakkifejezéseket, idegen szavakat is tartalmazó bonyolultabb szövegeket is képesek legyenek nemzetközi jelről (IS) magyar jelnyelvre, és magyar jelnyelvről nemzetközi jelre (IS) fordítani. Kívánatos továbbá az önreflexió képességének és testtudatosságuk fejlesztése, elemző készség/képesség fejlesztése, diagnosztikai szempontok rögzülése.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők bonyolultabb, szakmaibb szövegeken gyakorolják a nemzetközi jelből (IS) magyar jelnyelvi adaptáció készítését. Nagy- és kiscsoportos feladatokat végeznek, melynek során közösen dolgoznak fel nemzetközi jelben (IS), és készítenek azokból magyar jelnyelvi fordítást. A jelnyelvi labor adta lehetőségekkel élve a magyar jelnyelvi fordításról egyénileg videót készítenek, ami (közös vagy ön-) elemzésre is lehetőséget biztosít. A képzésben résztvevők bonyolultabb, szakmaibb szövegeken gyakorolják a magyar jelnyelvi megnyilatkozásból adaptáció készítését nemzetközi jelre (IS). Az oktatótól folyamatos visszajelzést kapnak, illetve bizonyos feladatoknál csoportosan is értékelik az elkészített fordításokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: fordítási technikák, elemzési szempontok fordításnál, célnyelv, forrásnyelv, ekvivalencia, interferencia, szó szerinti fordítás, szabad fordítás, adekvát fordítás, konkretizálás, generalizálás, kulturális megfeleltetés.

Szakirodalom:

- Moody, B. (2002) International sign: A practitioner's perspective. Journal of Interpretation, 12, 1-47.
- Erin Moriarty & Annelies Kusters (2021) Deaf cosmopolitanism: calibrating as a moral process, International Journal of Multilingualism, DOI: 10.1080/14790718.2021.1889561
- Napier, J. & Rosenstock, R. (szerk.) (2016) International sign: linguistics, usage and status issues. Gallaudet Press

Jogszabályok:

- 2009. CXXV. törvény

4.3. Feliratkészítés

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: bemutatás, magyarázat, egyéni és páros feladatok.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők képessé váljanak jelnyelvi videók magyar nyelvű feliratozására. A tantárgy elvégzése után el tudják készíteni magyar jelnyelven és nemzetközi jelben született videóanyagok írott magyar nyelvű fordítását, és azt valamely feliratozó program/alkalmazás használatával képesek megfelelően tagolni és a videóra illeszteni.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a hatékony, könnyen követhető feliratozás ismérveivel. Felhasználói szinten elsajátítják az oktatott feliratozó program/alkalmazás kezelését. Egyéni és páros feladatok során jelnyelvi videókat az általuk készített fordítás alapján felirattal látnak el. (A Fordítási gyakorlat I-III. tantárgy során készített anyagaik is felhasználhatók.) A 20 gyakorlati óra a jelnyelvi laborban, a Fordítási gyakorlat II-III. tantárgyak anyagára épül.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: egyenlő esélyű hozzáférés, akadálymentesítés, szöveghűség, speciális feliratok.

Szakirodalom:

- Soledad Zárate (2021) Captioning and subtitling for d/Deaf and Hard of Hearing Audiences.DOI: https://doi.org/10.14324/111.9781787357105

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről
- 2022. évi XVII. törvény

4.4. Jelnyelvészet II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, egyéni és páros feladatok.

Óraszám: 20 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A tantárgy elsődleges célja, hogy a képzésben résztvevők megismerkedjenek a magyar jelnyelv nyelvtanával, a jelnyelv-kutatás eredményeivel. Jelnyelvészeti feladatok során mélyítsék nyelvészeti ismereteiket, tudatosítsák saját jelnyelvhasználatukat. Cél továbbá, hogy a (jel)nyelvészet területén használt szakkifejezések jeleit elsajátítsák.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a magyar jelnyelv szerkezetére, nyelvtani sajátosságaira és változataira vonatkozó ismeretek elsajátítása történik anyanyelvi jelnyelvhasználók részére. Érintett témák: mimika mint eszköztár, pozitív és negatív attitűd, siketes mimikák, mondatfajták, fokozás; mondattan; jelnyelvi szöveg/ megnyilatkozás sajátosságai, szerkesztési szabályai; a jelnyelv lexikona.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: arckifejezés, univerzális mimika, attitűd, alapszórend, bója, egyeztetés, egyszerű mondat, összetett mondat, elő- és utóidejűség, mondattípusok, elbeszélői stílus, idézés, kiemelés, kontextus, párbeszéd, részvevői stílus, téma, lexikon, jelalkotás, jelentéstan, siketes jel, szótár, szleng, sztenderd, nemzetközi jelnyelv, egy- és többjelentésű jelek, névjelek.

Szakirodalom:

- Rácz Szilárd (2010) A szájképek szerepe jelnyelvi kontaktusokban és változatokban. Alkalmazott Nyelvtudomány 1–2:33–48.
- Szabó Mária Helga–Mongyi Péter (2005) A jelnyelv nyelvészeti megközelítései. Magyar Jelnyelvi Programiroda, Budapest.
- Bartha Csilla–Hattyár Helga–Szabó Mária Helga (2006) A magyarországi siketek közössége és a magyarországi jelnyelv. In Kiefer Ferenc (ed.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest. 852–906.

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

5. Modul: Szakmai modul I.

A modul óraszáma: 153 tanóra (1 tanóra elmélet és 152 tanóra gyakorlat)

A modul célja
A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. A Jelnyelvi tolmácsolási gyakorlat I. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács szakma végzéséhez szükséges szakmai gyakorlati ismeretanyagot tartalmazza, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a Jelnyelvi tolmácsolási gyakorlat II. modul gyakorlati ismereteinek befogadására.

A modul tantárgyai
5.1. Esetelemzés I.: 10 tanóra gyakorlat
5.2. Szakmai önismereti kompetenciák: 4 tanóra gyakorlat
5.3. Jelnyelv (szaknyelv II.): 30 tanóra gyakorlat
5.4. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése: 12 tanóra gyakorlat
5.5. Egészségügyi tolmácsolás: 12 tanóra gyakorlat
5.6. Egyházi tolmácsolás: 12 tanóra gyakorlat
5.7. Tolmácsolás az idegenrendészeti eljárásokban: 12 tanóra gyakorlat
5.8. Team-tolmácsolás gyakorlat: 6 tanóra gyakorlat
5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.: 24 tanóra gyakorlat
5.10. Terepgyakorlat III.: 30 tanóra gyakorlat
5.11. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.: 1 tanóra elmélet

5.1. Esetelemzés I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetbemutatás, elemző technikák gyakorlása, csoportmunka, segítő beszélgetésben szituációs gyakorlatok.

Óraszám: 10 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: megismertetni azokat a technikákat és módszereket, melynek során a képzésben résztvevők képessé válnak a munkájuk során felmerülő személyes problémák, érzelmi-indulati jelenségek, különböző külső és belső hatások feltárására, az eset közös megvitatására.

A tantárgy rövid tartalma: Az ismeretátadás fókuszában az áll, hogy a csoport segítséget adjon az esethozó személyes érzelmeinek megértéséhez, a probléma megoldásához. A képzésben résztvevők megismerik a titoktartás szabályait, a helyzethűség szabályait, az esetmegbeszélés folyamatát, amely tartalmazza az eset ismertetését, az esethozó viszonyulását, a helyzet értékelését. Az esetmegbeszélés során a leendő jelnyelvi tolmács - mint segítő szakmában dolgozó szakember - megtanulja beazonosítani a különböző konfliktushelyzeteket, segítséget kap a frusztrációja kezelésében, megismeri a problémakezelés különböző megközelítési módjait, technikáit. Kihívásai megoldásához új ötleteket, új megközelítéseket, megoldóképleteket kaphat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: eset, esetmegbeszélés, etika, konfliktus, frusztráció, problémamegoldás, Demand-Controll-Schema, titoktartás, kollegalitás, szupervízió.

Szakirodalom:

- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

5.2. Szakmai önismereti kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kis- és nagycsoportos feladatok, táblafeldolgozás, megbeszélés, értékelés, meghatározás.

Óraszám: 4 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevő leendő jelnyelvi tolmácsok szakmai identitásának erősítése, közös irányok, a jövőkép meghatározása.

A tantárgy rövid tartalma: A SINOSZ által 2018-ban létrehozott DACUM leírás, tábla a jelnyelvi tolmácsok szakmai meghatározásának első lépésének tekinthető: a tolmácsok munkáját, az elvárt magatartást és a kompetenciákat tartalmazza. Ezen tábla sorvezetőként szolgál a szakmai önmeghatározásban. A tábla felhasználásával a képzésben résztvevők képesek lesznek meghatározni és körvonalazni a jelnyelvi tolmács szakmát, valamint, hogy mit csinál egy jelnyelvi tolmács. A tantárgy segít elhelyezni a leendő tolmácsokat saját szakmájukban. A tantárgy során megismerik a főbb felelősségi területeket: tartalomhűen tolmácsol, tartalomhűen fordít, az ügyfélszolgáltatással kapcsolatos igényeit megismeri, a kommunikációs folyamat objektív körülményeit és hatásait kezeli, szakmáját kellő alázattal végzi, felkérés vagy megbízás alapján a munkáját megszervezi, tolmácsoláshoz szükség esetén eszközöket használ. A főbb felelősségi területeken belül végzett tevékenységek részleteivel tisztába kerül.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: jelnyelvi tolmács, tolmácsszerep, szakmai identitás, szakmai önismeret, határtartás, DACUM, elvárt viselkedések, kompetenciák, kompetenciahatár, kollegalitás, együttműködés, titoktartás.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Anna Mindess: Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára. FSZK kiadása

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.3. Jelnyelv (szaknyelv II.)

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, fogalommagyarázat, bemutatás, ismétlés, brainstorming, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, helyzetgyakorlatok.

Óraszám: 30 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők elsajátítsák további szakterületek speciális jelkincsét/szókincsét, megismerjék azok jelentését, ezáltal képessé váljanak azok tartalmát a jelnyelvet különböző nyelvi szinten használó hallássérült személyeknek átadni.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a következő területek jelnyelvi szakterminológiájával: fogyatékosságügy, jog, munkaerőpiac, közigazgatás, politika, IT, pénzügy. A szakszavak jelentését jelnyelvi magyarázatokkal értelmezik, ha szükség van rá, közösen jelet alkotnak rá. Helyzetgyakorlatokon gyakorolják, hogy különböző jelnyelvi szinteken hogyan tudják értelmezni, magyarázni azokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szakkifejezés, szakzsargon, terminus technicus, rövidítések, mozaikszó, tömörítés.

Szakirodalom:

- Tolcsvai Nagy Gábor: Idegen szavak szótára. Osiris Kiadó
- Bárczi Géza, Országh László: A magyar nyelv értelmező szótára. https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/
- https://sinosz.hu/eselyegyenlosegi-fogalomtar/
- https://sinosz.hu/munkaero-piaci-fogalomtar

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

5.4. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok, szituációs feladatok, páros és kiscsoportos munka, levélértelmezés, tapasztalati szakértő bevonása, helyzetelemzés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék és gyakorolják a hétköznapokban, a mindennapi élet során felmerülő tolmácsolási helyzeteket, az ezekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, és képessé váljanak az önálló életviteli helyzetek kommunikációs akadálymentesítésére.

A tantárgy rövid tartalma: Az önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése tantárgy azokat a hétköznapi szituációkat mutatja be a képzésben résztvevők számára, amellyel a jelnyelvi tolmácsok mindennapi munkavégzés során a legtöbbször találkoznak. Az élet bármely területén megjelenhet a hallássérült személy részéről az igény a jelnyelvi tolmácsolásra/írótolmácsolásra. A tantárgy során ezeket a lehetséges szituációkat, azok nehézségeit, kihívásait, az ezekre való felkészülést helyezzük

fókuszba a gyakorlat során. Főbb fejlesztendő kompetenciák a helyzetfelismerés, kompetenciahatárok felismerése, megfelelő tolmácsolási eszközök kiválasztása és használata, lényeglátás fejlesztése, gyors reagálás képessége. A tantárgy az alábbi kérdésekre ad választ a képzésben résztvevőknek, hogy hogyan válasszák ki a megfelelő tolmácsolási csatornát, hol vannak a tolmács határai egy beadvány megfogalmazásánál, és általában milyen etikai kérdések merülnek fel ilyen esetekben. A képzés gyakorlati részének célja a szükséges szempontrendszer elsajátítása, a tolmácsolási helyzet megfelelő körülményeinek megteremtése, a megfelelő tolmácsolási csatorna kiválasztása.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: akadálymentesítés, kommunikációs akadálymentesítés, tolmácsszerep, ügyfél, kompetencia, kompetencia határ, titoktartás, önálló életvitel.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 2013. évi V. törvény

5.5. Egészségügyi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlat, videó elemzés, megfigyelés, tolmácsolási gyakorlatok, videók bemutatása, hanganyagok, szemléltetés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék és gyakorolják az egészségügyi tolmácsolás helyszíneit, helyzeteit, eljárásrendjét, szakmai és etikai alapjait, alapfogalmait.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerkednek az egészségügyi tolmácsolás elméleti és gyakorlati tudnivalóival, köztük az egészségügyi tolmácsolás lehetséges helyszíneivel, az egészségügyi ellátórendszer működésével, a tolmácsolás során követendő megfelelő viselkedésformákkal, az ügyfél bizalmának megszerzésének és megtartásának lehetőségeivel, ápoláslélektani ismeretekkel, alap anatómiai és kórtani áttekintéssel, melynek során a leggyakrabban előforduló latin kifejezéseket is értelmezik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: orvos, beteg, páciens, kliens, titoktartás, anatómia, ápolás, betegség, gyógyszerek, ellátás, rendelés, beutaló, zárójelentés, ambuláns lap, diagnózis, terápia, és további gyakran használt latin kifejezések, határtartás, tolmácsszerep, tolmácskompetencia.

Szakirodalom:

- Dr. Helembai Kornélia (1992) Ápoláslélektan. Medicina könyvkiadó, Budapest
- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet
- 1997. évi CLIV. törvény

5.6. Egyházi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlat, videó elemzés, megfigyelés, tolmácsolási gyakorlatok, videók bemutatása, hanganyagok, szemléltetés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék az egyházi tolmácsolás alapjait, mely Magyarországon elsősorban a keresztény egyházakat, felekezeteket jelenti. Megismerik a különböző egyházi területeket, a főbb egyházi eseményeket, azok rendszeres, liturgiai részeit. A képzés kitér a speciálisan egyházi környezetben előforduló szavak, kifejezések, versek és liturgiai szövegek vallásonként megfelelő jelkincsére is.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy az alábbi kérdésekkel foglalkozik: milyen főbb keresztény egyházak vannak, és melyek a jellemzőik; milyen főbb egyházi események vannak, illetve milyen egyéb vallások jellemzőek hazánkban, ahol jelnyelvi tolmácsolási igény merülhet fel; a leggyakoribb vallási fogalmak; melyek a főbb jellemzői az egyházi alkalmakon történő tolmácsolásnak. Főbb témák: egyházak/vallások bemutatása, fogalmak, történelem áttekintése, hallássérült felekezetek, főbb egyházi események, tolmácsolás az egyházi eseményeken, egyházi jelek, terepgyakorlatok.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: egyház, vallás, hit, misszió, pasztoráció, felekezet, szertartás, liturgia, testvér, hitvallás, szolgálat, határtartás, tolmácskompetencia, tolmácsszerep.

Szakirodalom:
- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.7. Tolmácsolás az idegenrendészeti eljárásokban

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlat, videó elemzés, megfigyelés, tolmácsolási gyakorlatok, videók bemutatása, hanganyagok, szemléltetés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők a gyakorlatban megismerjék az idegenrendészeti alapfogalmakat, és legjellemzőbb eljárásokat. Fejlesszék a nemzetközi jelben való szakmai kommunikációjukat (területspecifikusan).

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek az idegenrendészeti alapfogalmakkal és a legjellemzőbb ügymenetekkel. A gyakorlati órák során pedig különböző eljárások kapcsán végeznek helyzetgyakorlatokat halló jelnyelvi tolmácsokkal együttműködve. A helyzetgyakorlatok során gyakorolják a nem magyar jelnyelvet használó (és esetleg a nemzetközi jeleket sem ismerő) siket ügyfeleknek történő fordítást és a többtolmácsos, teamjellegű tolmácsolást.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: bevándorló, menekült, menedékes, oltalmazott, befogadott státusz, tartózkodás, letelepedés, harmadik országbeli állampolgár, hontalan, családtag, családi életközösség, jogszerű tartózkodás, megszakítás nélküli tartózkodás, őrizet, óvadék.

Szakirodalom:
A jogszabályok mellett az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság honlapján elérhető tájékoztató anyagok:
- Menekültügyi eljárás (http://www.bmbah.hu)
- Savulahti, A. Interpreting with immigrant deaf people. Unpublished EUMASLI MA Thesis

Jogszabályok:
- 2001. évi XXXIX. törvény
- 2007. évi II. törvény
- 1993. évi III. törvény

5.8. Team-tolmácsolás gyakorlat

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: brainstorming, csoportos döntés és megbeszélés, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, helyzetgyakorlatok, visszacsatolás.

Óraszám: 6 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők bevezetése a jelnyelvi tolmácsolásban és fordításban jellemző páros és csoportmunkák világába. A Bevezetés a teamtolmácsolásba c. tantárgy során tanultak gyakorlati alkalmazása. Csoportmunkát igénylő tolmácsolási feladat megoldása, előkészítve ezzel a további tolmácsolási gyakorlatokon (illetve majdan a terepen) történő közös munkavégzést.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők helyzetgyakorlatokat végeznek párban, csoportban ellátandó fordítási/tolmácsolási feladatok kapcsán. Megbeszélik az ellátandó munka (megoldandó feladat) részleteit, összeállítják a párt/csoportot, tisztázzák a szerepeket a csoporton belül, és az ezekkel járó feladatokat, felelősségeket. Tisztázzák a kompetencia-határokat. Egyeztetik az együttműködés

platformjait, elosztják a feladatokat, megtervezik a munkavégzés mikéntjét. Tolmácsolás/fordítás során egyeztetik az elhelyezkedést, a menetközben felmerülő problémákat kezelik (jelzés, figyelemfelhívás), segítséget nyújtanak egymásnak. Közösen elemzik, értékelik az együttműködést és az elvégzett munka minőségét, pozitívumokot, negatívumokat, esetleges továbblépési lehetőségeket (építve a Kommunikációs kompetenciák és az Együttműködés tantárgyakra).

A tanóra során tisztázandó fogalmak: koordinátor, feeding, mirroring, monitoring, aktív tolmács, passzív (pihenő) tolmács, support.

Szakirodalom:

- Interpreting Strategies in mixed Deaf and Hearing and Deaf only teams, in: Deaf interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. Editor: Cristopher Stone. Danish Deaf Association. 2018
- Brenda Nicodemus: Deaf and hearing interpreting team preparation: A study using conversation analysis , (PDF) Deaf and hearing interpreting team preparation: A study using conversation analysis | Brenda Nicodemus - Academia.edu
- Napier, McKee és Goswell (2006) Sign language interpreting: Theory and practice in Australia and New Zealand.

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tolmácsolási helyzetgyakorlatok, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, videó készítés/elemzés, közös értékelés, elemzés, visszacsatolás, interaktív beszélgetés tapasztalati szakértő(k) bevonásával.

Óraszám: 24 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I-IV. tantárgyak célja, hogy a képzésben résztvevők kompetencia és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a szakma magasszintű művelésére való felkészítése megtörténjen. Ezen belül e tantárgy célja, hogy a képzésben résztvevők tapasztalatot szerezzenek a magyar jelnyelv különböző változatai, illetve a nemzetközi jel és magyar jelnyelv közti bilingvis tolmácsolási helyzetekről. A bilingvis tolmácsolás különböző színtereiről, az azokon jellemző tolmácsolási módokról. Kívánatos továbbá, hogy felkészüljenek a team-tolmácsolási (feeding) feladatok ellátására, ennek érdekében gyakorolják a szimultán tolmácsolást is.

A tantárgy rövid tartalma: Gyakorolják a különböző magyar jelnyelvi változatok közötti konszekutív tolmácsolást. Helyzetgyakorlatokat végeznek, mely során egymást is tolmácsolják (így több nyelvi szinten is gyakorolnak párhuzamosan) konszekutívan. E részben a Jelnyelv (szaknyelv) II. tantárgy szakterületeit érintő témák tolmácsolása is történik. Illetve a magyar jelnyelv különböző változataiban, különböző nyelvi szintjein készült videófelvételeket tolmácsolnak szimultán és tömörítő tolmácsolást alkalmazva. Gyakorolják az nemzetközi jelről (IS) magyar jelnyelvre történő konszekutív tolmácsolást. Helyzetgyakorlatokat végeznek, mely során egymást is tolmácsolják (így több nyelven is gyakorolnak párhuzamosan) konszekutívan. E részben bonyolultabb, szakmai jellegű szöveg tolmácsolása történik. Illetve nemzetközi jelben (IS) készült videófelvételeket tolmácsolnak szimultán és tömörítő tolmácsolást alkalmazva magyar jelnyelvre. Gyakorolják a magyar jelnyelvről nemzetközi jelre (IS) történő konszekutív tolmácsolást. Helyzetgyakorlatokat végeznek, mely során egymást is tolmácsolják (így több

nyelven is gyakorolnak párhuzamosan) konszekutívan. E részben egyszerű, hétköznapi témák tolmácsolása történik. Illetve magyar jelnyelven készült videófelvételeket tolmácsolnak konszekutívan és tömörítő tolmácsolást alkalmazva nemzetközi jelre (IS). Az oktatótól folyamatos visszajelzést kapnak, illetve bizonyos feladatoknál csoportosan is értékelik a tolmácsolást (közös szempontrendszer alapján), különös tekintettel tolmácsolási technikákra, etikai szempontokra, és a tolmácsszerep/határtartás kérdéseire.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szimultán/konszekutív/tömörítő tolmácsolás, tolmácsolási színterek, módok, bilingvis helyzet, relé, feeding, team.

Szakirodalom:

- Moody, B. (2002) International sign: A practitioner's perspective. Journal of Interpretation, 12, 1-47.
- Erin Moriarty & Annelies Kusters (2021) Deaf cosmopolitanism: calibrating as a moral process, International Journal of Multilingualism, DOI: 10.1080/14790718.2021.1889561
- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession.

Jogszabályok:

- 38/2011. (VI. 29.) NEFMI rendelet

5.10. Terepgyakorlat III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, megbeszélés, értékelés, visszajelzés, beszélgetés.

Óraszám: 30 óra gyakorlat terepgyakorlat keretében

A tantárgy célja: Terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés segítségével a képzésben résztvevők szakmai fejlődést érjenek el és megismerjék a szakmájuk minden területét, köztük a jelnyelvi tolmácsszolgálatokat is. Valós képet kapjanak a tolmácsszolgálatoknál történő munkafolyamatokról, az ügyfélforgalom szervezéséről, az ügyfélkezelésről, tapasztalatot szerezzenek a különböző ügyfelekkel történő kommunikációs interakciókról. A tolmácsszolgálatoknál lehetőségük van a gyakorlatban is kipróbálni a *Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése* tantárgy során elméletben tanultakat.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy folyamán megismerkednek a terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés fő szempontjaival, gyakorolják a részleges és komplex megfigyelést. A tolmácsszolgálatok életét ismerik meg. Éles helyzetekben terepen gyakorolhatják a tanultakat a terepgyakorlati vezető felügyelete alatt. A terepgyakorlat tartalmazza a jelnyelvi tolmácsszolgálatok megismerését, ügyfélfogadások látogatását, tolmácsmegfigyelést, a különböző tolmácsolási helyzetek megfigyelését. A terepgyakorlati vezető koordinálja a tolmácsolási gyakorlatokat terepen, éles helyzetben. A gyakorlat során a gyakorlatvezető megfigyeli, értékeli a tolmácsképzésben résztvevőt és építő visszajelzést ad, amelyet a tolmácsképzésben résztvevő beépít további szakmai fejlődésébe.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával,

nemzetközi jel, fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, lorm stb.).

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.11. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: bemutató, beszélgetés, magyarázat, előadás.

Óraszám: 1 tanóra elmélet

A tantárgy célja: kézzelfogható segítséget, iránymutatást kapjanak a szakmai dolgozatuk elkészítéséhez.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a szakmai dolgozatírás szabályait, tartalmi és formai követelményeit és a lehetséges, választható témákat, konzulenseket. Kérdéseiket feltehetik a témákkal kapcsolatban.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szakdolgozat, szakmai dolgozat, konzulens, kutatás, téma, hipotézis, empirikus kutatás, kvantitatív kutatás, kvalitatív kutatás, tétel, bizonyítás, interjúkészítés, bevezetés, összegzés, felhasznált irodalom, forrásjegyzék, hivatkozás, lábjegyzet, formai követelmény, tartalmi követelmény.

Szakirodalom:

- Eco, U. (2005) Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairosz kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

6. Modul: Szakmai modul II.

A modul óraszáma: 183 tanóra (1 tanóra elmélet és 182 tanóra gyakorlat)

A modul célja
A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. A Jelnyelvi tolmácsolási gyakorlatok II. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács szakma végzéséhez szükséges összes szakmai és gyakorlati ismeretanyagát érintik. A modul során elmélyül és beépül az az elméleti és gyakorlati tudásanyag, amelyet a korábbi modulok során sajátított el a képzésben résztvevő. A modul elvégzésével képessé válik arra, hogy sikeres záróvizsgát tegyen és a szakképesítés megszerzésével a siket jelnyelvi tolmács szakmát elkezdhesse.

A modul tantárgyai
6.1. Konzultáció a szakmai dolgozatról II.: 1 tanóra elmélet
6.2. Esetelemzés II.: 6 tanóra gyakorlat
6.3. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák: 4 tanóra gyakorlat
6.4. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás: 20 tanóra gyakorlat
6.5. Oktatási tolmácsolás: 12 tanóra gyakorlat
6.6. Konferenciatolmácsolás: 30 tanóra gyakorlat
6.7. Tolmácsolás alacsony nyelvi kompetenciájú személyeknek: 20 tanóra gyakorlat
6.8. Színházi tolmácsolás/ műfordítás: 20 tanóra gyakorlat
6.9. Médiatolmácsolás: 20 tanóra gyakorlat
6.10. Terepgyakorlat IV.: 26 tanóra gyakorlat
6.11. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.: 24 tanóra gyakorlat

6.1. Konzultáció a szakmai dolgozatról II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: beszélgetés, értékelés, visszajelzés.

Óraszám: 1 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők egyéni konzultációs alkalmakon a konzulensükkel egyeztessenek a szakmai dolgozat sikeres elkészítése érdekében.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők egyéni konzultációs órán bemutathatják konzulenseiknek a szakmai dolgozat előrehaladását, visszajelzést kaphatnak. A konzulensek támogatják a munkafolyamatokat, tanácsokkal látják el a képzésben résztvevőket, szakirodalmi és kutatási javaslatokat tesznek. A képzésben résztvevők feltehetik kérdéseiket, iránymutatást kérhetnek.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szakdolgozat, szakmai dolgozat, konzulens, kutatás, téma, hipotézis, kvantitatív kutatás, kvalitatív kutatás, tétel, bizonyítás, interjúkészítés, bevezetés, összegzés, felhasznált irodalom, forrásjegyzék, hivatkozás, lábjegyzet, formai követelmény, tartalmi követelmény.

Szakirodalom:
- Eco, U. (2005) Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairosz kiadó, Budapest

Jogszabályok:

– 2009. évi CXXV. törvény

6.2. Esetelemzés II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetbemutatás, elemző technikák gyakorlása, csoportmunka, segítő beszélgetésben szituációs gyakorlatok.

Óraszám: 6 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: Alkalmazni azokat a technikákat és módszereket, amelyeket az előzőekben elsajátított. Ennek során a képzésben résztvevők képessé válnak a munkájuk során felmerülő személyes problémák, érzelmi-indulati jelenségek, különböző külső és belső hatások feltárására, az eset közös megvitatására. A képzésben résztvevők segítséget kapnak az elemző, kritikus gondolkodás kialakításához, a konszenzuson alapuló megoldások felvázolásához.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők gyakorlatot szereznek az esetmegbeszélés lebonyolításának menetéről, a lelki és mentális egészségük megőrzésének fontosságáról, a fejlődés lehetőségéről, az önsegítés technikáiról. Megtanulják, hogy erőforrásaikat, emberi és szellemi, erkölcsi, élettapasztalati értékeket, lehetőségeiket hogyan tudják az esetmegbeszélés során alkalmazni. Az esetmegbeszélés során a képzésben résztvevő - mint segítő szakmában dolgozó szakember - megtanulja beazonosítani a különböző konfliktushelyzeteket, segítséget kap a frusztrációja kezelésében, megismeri a problémakezelés különböző megközelítési módjait.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: titoktartás, szakmai távolságtartás, kompetencia határok, segítő beszélgetés, együttműködés, asszertivitás.

Szakirodalom:

– Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
– Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

– 2009. évi CXXV. törvény
– 2003. évi CXXV. törvény
– 2013. évi V. törvény

6.3. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tudásátadás és csoportos témafeldolgozás, csoport-coaching gyakorlatok és reflexiós kör, tesztek, kérdőívek, játékos feladatok, esetelemzés.

Óraszám: 4 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a résztvevők felismerjék a stresszt, megismerjék a stresszkezelési lehetőségeket, és módszereket kapjanak a kiégés elkerüléséhez.

A tantárgy rövid tartalma: A csoport-coaching módszertanon alapuló, saját élményű gyakorlatokon keresztül válaszokat, megoldási lehetőségeket és gyakorlatokat, módszereket kaphatnak a résztvevők a leendő munkájuk során felmerülő problémák feloldására, dilemmák feldolgozására. A jelnyelvi tolmácsok folyamatosan nehéz helyzetekkel, dilemmákkal találkoznak, fogyatékkal élő emberek között mozognak és az ő mindennapjaik, terheik, nehézségeik a tolmácsokat is megérintik. A képzési egység célja, hogy a tolmácsképzésben résztvevők képet kapjanak a saját szakmájukat érintő kiégési jelekről, azok felismeréséről és a lehetséges kezelési lehetőségekről, illetve információt kapjanak a rendelkezésre álló - adott esetben szükséges - terápiás kezelési módokról, lehetőségekről a bevont szakemberek segítségével.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: stressz, stresszkezelés, kiégés, megelőzés, terápia, segítő beszélgetés, pszichológus, kezelés, meditáció, légzéstechnikák, önreflexió.

Szakirodalom:

- Katrin Reisser és Renate Freisler (2017) Stresszkezelési tréninggyakorlatok. Z Press kiadó
- Sylvia Kéré Wellensiek (2014) Rezileincia tréning. Z Press kiadó
- Szondy Máté (2012) Megélni a pillanatot Mindfullness, a tudatos jelenlét pszichológiája. Kulcslyuk kiadó

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

6.4. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, csoportos témafeldolgozás, bemutató, iratminták.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: az államigazgatási, a közigazgatási, a rendvédelemmel, rendőrséggel kapcsolatos alapismeretek elsajátítása, valamint ezek tolmácsolási gyakorlatban történő megismerése.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők ismereteket szereznek a közigazgatási, bírósági, büntetésvégrehajtási intézmények felépítéséről, működéséről, ügyrendjéről. Megismerik, hogy milyen eljárások fordulnak elő bírósági esetekben. Ismeretet szereznek arról, hogy milyen ügyfajták fordulnak elő rendőrségi eljárás/ügyintézés során, hogy milyen ügyekben kötelező a jelnyelvi tolmács igénybevétele hivatalból. A képzésben résztvevők megismerkednek a bíróságon előforduló peres ügyekhez kapcsolódó iratmintákkal, megtanulják azok értelmezését és jelnyelvi közvetítését, majd szituációs helyzetekben különböző ügyekben gyakorolják a tolmácsolást. A tantárgy során a közigazgatás felépítésével, alapismeretekkel, alapfogalmakkal és főbb (gyakori) ügykörökkel ismerkednek meg a képzésben résztvevők. A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a rendvédelmi szervek felépítését, a területhez kapcsolódó alapismereteket és alapfogalmakat, valamint a főbb eljárás csoportokat. Gyakorlatot szereznek a különböző ügyekben született jegyzőkönyvek, határozatok, végzések, felszólítások stb. értelmezésében és jelre fordításában. A bevont tapasztalati szakértő segítségével ellenőrizhetik a jelnyelvi fordítás tartalmi megfelelését.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: rendőrség, bíróság, közigazgatás, hatóság, alperes, felperes, kiskorú, nagykorú, hozzátartozó, cselekvőképesség, bizonyíték, per, egyezség, ítélet, végzés, idézés, feljelentés, tárgyalás, törvényes képviselő, gondnokság, végrehajtás, gyanúsított, vádlott, sértett, büntetés, bűncselekmény, szabálysértés, ügyvéd, bíró, rendőr, ügyész, tanú, polgárjog, büntetőjog, eljárásrend, kihallgatás, vallomás(tétel).

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2016. évi CL. törvény 15.§ és 29.§
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8**.)** Korm. rendelet
- 2017. évi XC. törvény 8.§ és 78.§
- 2016. évi CXXX. törvény 61.§ és 113.§
- 2013. évi V. törvény 7:21.§

6.5. Oktatási tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával szituációs gyakorlatok, tapasztalatelemzés, megbeszélés, csoportos feladatok, helyzetelemzés, esetelemzés.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék az oktatásszociológia néhány aspektusát, a pedagógusok attitűdjeit és az oktatási színtereket. A képzésben résztvevők elsajátítsák a köznevelési rendszer intézményeiben (többségi; integráló), a felsőoktatásban, és egyéb jellegű képzésben folyó tolmácsolás szabályszerűségeit. Biztonsággal használják a jelnyelvet az oktatási intézményekben.

A tantárgy rövid tartalma:
A tantárgy az alábbi kérdéseket tárgyalja: Milyen oktatási formákban tanulnak a hallássérült gyerekek, melyek a főbb különbségek ezekben a formákban, mi a jelnyelvi tolmács szerepe, feladata, elhelyezkedése az oktatási tolmácsolás során, milyen etikai dilemmákkal néz(het) szembe. Megismerik a magyar oktatási rendszer felépítését. Tantermi körülmények között szimulált oktatási helyzetben iskoláskorú tapasztalati szakértőkkel oktatási tolmácsolást gyakorolnak. A gyakorlat során átélt tapasztalatokat közösen megbeszélik, elemzik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nyelvi deprimáció, oktatás, tanuló, képzésben résztvevő, diák, tanár, professzor, felelet, témazáró, röpdolgozat, integrált oktatás, bilingvális oktatás, szegregált oktatás, tolmácskompetencia, határtartás, tolmácsszerep, előadás, szeminárium; ZH; szemináriumi dolgozat, kollokvium, szigorlat, szakdolgozat vs. szakmai dolgozat, (szakdolgozat) védés, doktori képzés.

Szakirodalom:

- Bernstein, Basil (2002) Nyelvi szocializáció és oktathatóság.
- Labov, W.: A „verbális depriváció” illúziója.
- Bartha Csilla, Hattyár Helga, Szabó Mária Helga: A magyarországi siketek közössége és a magyarországi jelnyelv.
- Carol Padden &Tom Humphies (2009) Hangok egy kultúrából. FSZK
- Francois Grosjean: A siket gyermek joga a kétnyelvűvé váláshoz
- Litavecz Anna: Ismeretek a hallássérültekről
- Oliver Sacks: Hangokat látok, Utazás a siketek világában.
- Romanek Péter Zalán: A prelingvális siketek nyelvelsajátítása
- Romanek Péter Zalán: Néhány gondolat a jelnyelv helyzetéről és elsajátításának különböző útjairól

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 12/2013 EMMI rendelet
- 2011. évi CXC. törvény
- 2013. évi LXXVII. törvény
- 2011. évi CCIV. törvény

6.6. Konferenciatolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: szemléltető eszközökkel különböző helyzetek bemutatása, esetelemzés, tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlatok, kis- és nagycsoportos feladatok, értékelés, visszajelzés, megfigyelés.

Óraszám: 30 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: Megfelelő ismeretanyaggal felkészíteni a tolmácsképzésben résztvevőket az online és offline térben megtartott konferencián végzett tolmácsolási feladatok megfelelő szakmai színvonalon történő ellátására. A konferenciatolmácsolás megismertetése és közös gyakorlása.

A tantárgy rövid tartalma: Online és offline térben szervezett konferenciák kapcsán megvitatandó témák: konferencia tolmácsolás sajátosságai; team-tolmácsolás: Felkészülés a konferencia tolmácsolásra, szervezési kérdések, munkaszervezés (nyelvek, irányok, elhelyezkedés, munkamegosztás,), lehetséges együttműködési módok; konferenciaszervezők (technikusok stb.) és tolmácsok együttműködése; protokoll ismeretek gyakorlati alkalmazása. A gyakorlati órák során hangzó magyar nyelvi előadásokat tolmácsolnak magyar jelnyelvre, halló jelnyelvi tolmács közreműködésével, illetve feliratozás (írótolmácsolás) alapján. A gyakorlatokon visszajelzést kapnak az oktatótól, és az együttműködő jelnyelvi tolmáccsal közösen értékelik a munkavégzést. Kipróbálják a nemzetközi jelben megnyilvánuló előadók tolmácsolását magyar jelnyelvre, miközben egy halló jelnyelvi tolmács fordítja őket hangzó magyar nyelvre. A tolmácsolás után a képzésben résztvevő társak is értékelik, és a jelnyelvi tolmács is visszajelez, hogy mennyire tudott az ő fordításából dolgozni, mivel tudta (volna) segíteni a munkáját a közös siker érdekében.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: konferenciatolmácsolás, siket jelnyelvi tolmácsok, jelnyelvi tolmács, aktív tolmács, passzív tolmács, tolmácsberendezés, feeding, mirroring, relé, tolmácstárs, koordinátor, live streaming, webinar, online konferenciák.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Peters-Scholl: Interpreting Strategies in mixed Deaf and Hearng and Deaf only teams, In: Deaf Interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. 2018. (Editor: Christopher Stone)
- Stone-Isari: Becoming conference interpreters: the def experience, In: Deaf Interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. 2018. (Editor: Christopher Stone)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.7. Tolmácsolás alacsony nyelvi kompetenciájú személyeknek

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, bemutató, csoportos témafeldolgozás.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők betekintést szerezzenek az alacsony jelnyelvi és/vagy az alacsony magyar nyelvi kompetenciájú személyek számára végzett tolmácsolás helyzeteibe. Elsajátítsák a technikákat, módszereket, az érintett személyeknek történő tolmácsolás módjairól, lehetőségeiről. A kódváltás szükségességének felismerése és alkalmazása tolmácsolási helyzetben.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők képesek lesznek az alacsony jelnyelvi és/vagy alacsony magyar nyelvi kompetencia csoportosítására és arra, hogy milyen nehézségekkel találkozhat az alacsony jelnyelvi és/vagy magyar nyelvi kompetenciájú személyeknél a tolmácsolási feladat során. Segítséget kapnak abban, hogy milyen alkalmazható technikák, eljárások segíthetik a tolmácsolás alatt. A képzésben résztvevők a gyakorlatban is megismerik az elméletben tanultakat, a hallássérülés és nyelvelsajátítás összefüggéseit, az oktatás, családi háttér hatását, a szubkultúrát a szubkultúrán belül, a beszéd hiányát előidéző tényezők következményeit. A gyakorlat során meghatározzák az alacsony nyelvi kompetenciát, felismerési technikáinak megismerése után megvitatják az alacsony nyelvi kompetencia okozta problémákat a jelnyelvi tolmácsolás során. Gyakorolják a kontaktusteremtés, a kommunikációs mód kialakításának hatékony megoldásait, a kommunikációt kiegészítő lehetőségeket. Gyakorolják a felkészülés, a tolmácsolás módjait, ilyen szituációkban alkalmazott technikákat, kommunikációt segítő megoldásokat, a lényegkiemelés, tömörítés miként jét, a testbeszéd, mimika, rajz alkalmazásának lehetőségeit. A gyakorlati órákon a szerzett információk alapján előkészített szövegek értelmezését és az alacsony jelnyelvi és/vagy magyar nyelvi kompetenciájú személyek számára szükséges adaptáció létrehozását gyakorolják. Etikai dilemmák feldolgozásához kapnak útmutatót.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: preverbális/prelingvális, autizmus, mutizmus, echolalia, skizofrenia, neologizmák, halmozott sérülés, kritikus periódus, demencia.

Szakirodalom:

- Atkinson, Richard C-Hilgard, Ernst (2022) Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest
- Denmark. John C (1999) Siketség és mentálhigiénia. SINOSZ-Új Mandátum, Budapest
- Pléh Csaba–Boross Ottilia (szerk) (2004): Bevezetés a pszichológiába. Osiris Kiadó, Budapest
- Abonyi Nóra (2004) Szociológiai Ismeretek. Fogyatékosok Esélye Közalapítvány, Budapest
- Zsoldos Márta (szerk) (2004) Pszichológia és hallássérülés. Fogyatékosok Esélye Közalapítvány, Budapest
- Vasák Iván (1996) Ismeretek a siketekről. SINOSZ, Budapest
- Vasák István (2003) A világ siket szemmel. Fogyatékosok Esélye Közalapítvány, Budapest
- Nyírő Zsoltné - Szabó Mária Helga (2004) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata. Fogyatékosok Esélye Közalapítvány, Budapest
- Sipos Lászlóné (2005) Segédanyag a kommunikáció területeinek tanulmányozásához

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.8. Színházi tolmácsolás/ műfordítás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, helyzetgyakorlatok, csoportos témafeldolgozás, bemutató, videófelvételek elemzése, készítése.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék a színpadi tolmácsolással kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. Megvitassák a műfordítás során alkalmazott fordítási szempontokat, technikákat. Gyakorlatokat végezzenek irodalmi művek jelnyelvre való fordításában, és ezek színpadi előadásában.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megtanulják a színházi kifejezéseket, a világítással, színpaddal kapcsolatos legfontosabb szakszavakat. Megismerik a színházak működését, jellemzőit, és hogy mi a jelnyelvi tolmács szerepe, feladata egy színházi produkció akadálymentesítésében, milyennek kell lennie a tolmács megjelenésének egy-egy produkcióban. Megtanulhatják a tolmácsolás megfelelő helyének kiválasztását egy-egy előadáshoz. A képzésben résztvevő tudást kap arról, hogy milyen feltételei vannak egy tolmácsolt előadásnak (fizikai, mentális) és arról, hogy mi egy jelnyelvi mentor feladata. Megismerik a színházi tolmácsolásra való felkészülést. Megismerik a színházi fogalmakat, a színházi gyakorlatot, képessé válnak egyéb irodalmi szövegek jelnyelvi feldolgozására kis csoportokban (esetleg párban), az előzetesen megadott tolmácsolási szempontok figyelembevételével.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: színház, közönség, közönségszervezés, dal, próza, dráma, szövegkönyv, világítás, adaptálás, siket szakértő, főpróba, olvasópróba, díszbemutató, premier, színpad, rendező, színész, súgó, nézőtér, mentor, közönségtalálkozó.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné–Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata, A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Ganz Horwitz, Miriam (2014) Demands and Strategies of Interpreting a Theatrical Performance into American Sign Language. Journal of Interpretation, 23(1), Article 4. Available at: https://digitalcommons.unf.edu/joi/vol23/iss1/4
- Richardson, Michael (2017). Sign language interpreting in theatre: Using the human body to create pictures of the human soul. TranscUlturAl, 9(1), 45-62.

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.9. Médiatolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációs feladatok, bemutató, fogalommagyarázat, csoportos témafeldolgozás, helyzetgyakorlatok.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A tantárgy fő célja, hogy a képzésben résztvevők bepillantást kapjanak a média területén jellemzően előforduló tolmácsolási helyzetekbe, feladatokba. Képet kapjanak a médiában való tolmácsolás helyzetéről, feltételeiről, körülményeiről, hazai és nemzetközi trendjeiről, az e területen történő munkavégzéshez szükséges kompetenciákról, fejlődési lehetőségekről. Gyakorlati ismereteket és tapasztalatot szerezhessenek a területen legjellemzőbb tolmácsolási szituációk ellátásáról (a munka felvételétől a lezárásáig), a legjellemzőbb nehézségekről, és ezek lehetséges kiküszöbölési módjairól.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők a tantárgy végén tisztában lesznek azzal, hogy melyek a legjellemzőbben előforduló tolmácsolási szituációk a média területén. Képessé válnak különbséget tenni fordítás és tolmácsolás között, a média területén mikor melyiket érdemes alkalmazni. Tudják, hogy ki végezhet médiában jelnyelvi tolmácsolást, milyen kompetenciákkal rendelkezik egy jó média-tolmács, különböző helyzetekben melyek a mérlegelendő szempontok (vállalás/nem vállalás tekintetében), mire kell figyelni a képernyőkép megtervezésekor, milyen teendők, egyeztetni valók vannak egy média-tolmácsolás előtt. Gyakorlataik során médiatolmácsolási helyzetgyakorlatokat végeznek kis- és nagycsoportos feladatok keretében, halló jelnyelvi tolmácsok közreműködésével (is).

A tanóra során tisztázandó fogalmak: média, TV, médiahatóság, rádió, kamera, operatőr, vágó, rendező, műsorterv, szerkesztő, kamerakép, képernyő, tolmácsbox, tolmácskompetencia, tolmácsszerep.

Szakirodalom:

- Akadálymentesítési riport, az aktuális mindig az NMHH honlapján
  Forrás:
  https://nmhh.hu/cikk/228370/A_hallasserult_nezok_szamara_akadalymentesitett_musorszamokkal_kapcsolatos_torvenyi_eloirasok_ellenorzese_2021_II_felev
- A médiabefogadást segítő műszaki megoldások (közvélemény-kutatás), NMHH, 2022

Forrás:
https://nmhh.hu/dokumentum/229245/kutatas_a_mediabefogadast_segito_muszaki_megoldasok.pdf
- Heyerick, I. (2013) (Deaf) Interpreters on television: Challenging power and responsibility https://www.researchgate.net/publication/264553851_Deaf_Interpreters_on_television_Challenging_power_and_responsibility
- Velardi, S. (2012) Interpreting for the Media&Repair Strategies
Forrás:
https://www.researchgate.net/publication/234839445_Interpreting_for_the_Media_Repair_Strategies
- Correia, I. et al. (2018) Deaf Interpreters on TV in Portugal? In: Deaf Interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. 2018. (Editor: Christopher Stone)

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 2010. évi CLXXXV. törvény 39.§

6.10. Terepgyakorlat IV.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, megbeszélés, értékelés, visszajelzés, beszélgetés.

Óraszám: 26 óra gyakorlat terepgyakorlaton

A tantárgy célja: A terepgyakorlat célja, hogy a képzésben résztvevők különböző tolmácsolási helyzetekben a terepgyakorlat vezetővel a képzés során elsajátított tudást gyakorlatba ültetve tolmácsolási feladatokat lássanak el. Éles helyzetekben végzett tolmácsolási gyakorlatok által rutint szerezzenek a gyakorlatvezető irányítása, felügyelete, segítségnyújtása mellett.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők különböző helyszíneken, helyzetekben már éles tolmácsolási gyakorlaton vesznek részt a terepgyakorlat vezetővel, aki segíti, támogatja a munkájukat, visszajelzést, építő értékelést adva fejleszti a különböző kompetenciáikat, tapasztalataikat. További eseményeken tolmácsmegfigyelést végeznek, a megfigyelő ív segítségével értékelik, elemzik a látottakat, összefésülve az elméleti órákon tanultakkal.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával, nemzetközi jel (IS), fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, lorm stb.).

Szakirodalom:
- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. Principles of biomedical ethics
- Anna Mindess: Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára, FSZK kiadása
- Dennis Cokely: „Jelnyelv, tanítás, tolmácsolás, oktatáspolitika”, jegyzet

- Gallaudet Encyclopedia of Deaf People and Deafness, New York, Mcgraw-Hill Book Company, 1987
- Sharon N. Solow (1981) „Sign Language Interpreting", Silver Spring, NAD. „A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei", ford.: Grád Gusztávné
- Etikai Kódex (JOSZ és nemzetközi szervezetek szabályzatai)

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.11. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: figyelemmegosztást fejlesztő gyakorlatok, kooperációs játékok, tolmácsolási helyzetgyakorlatok, egyéni, kis- és nagycsoportos feladatok, közös elemzés/értékelés, visszacsatolás, interaktív beszélgetés (dilemmák, stratégiák, jó gyakorlatok stb.).

Óraszám: 24 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I-IV. tárgyak célja, hogy a képzésben résztvevők kompetencia és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a pálya magasszintű művelésére való felkészítése megtörténjen. Ezen belül e tantárgy célja, hogy a képzésben résztvevők fejlődjenek a figyelemmegosztás (egyszerre több dologra figyelés) terén, hozzájárulva ezzel a szimultán tolmácsolásban való sikerességükhöz. Kívánatos továbbá, hogy a team-tolmácsolásban sokrétű tapasztalatot szerezzenek, tolmácsolási stratégiákat sajátítsanak el, együttműködési készségüket fejlesszék. Ezen célok megvalósítása érdekében a gyakorlat során halló jelnyelvi tolmácsokkal közösen is végeznek gyakorlatokat.

A tantárgy rövid tartalma: A gyakorlaton résztvevők játékos formában gyakorolják a figyelmük megosztását. Jelnyelvi tolmácsokkal közösen végeznek tolmácsolási helyzetgyakorlatokat szimultán tolmácsolási helyzetben magyar jelnyelv változatai között, valamint nemzetközi jel (IS) és magyar jelnyelv között. Az oktatótól folyamatos visszajelzést kapnak, illetve csoportosan is értékelik a tolmácsolást (közös szempontrendszer alapján), különös tekintettel a team-tolmácsolási szempontokra. Gyakorlatokat végeznek magyar jelnyelvre történő szimultán tolmácsolásban írott magyar nyelvből. A gyakorlat során a képzésben résztvevők visszacsatolhatnak a tanultakhoz. A képzés e szakaszában már nem csak az információ átadásán van a hangsúly, hiszen tudásban már elértek egy szintet, amellyel biztonsággal tolmácsolhatnak, akár külső helyszínen is. A tolmácsolási technikák azonosítása, fejlesztése fontos szerepet kap a képzés ezen részében. Tolmácsdiagnosztika során felvételek készítése történik és a korábbi, képzés elején készített felvételek összevetése, elemzése kap helyet az elemzési szempontok szerint. Egyéni tolmácsolások elemzése elkészült felvételek alapján: ismert szöveg alapján készült jelnyelvi fordítás, ismeretlen szöveg alapján készült jelnyelvi fordítás és ismeretlen hangzó szöveg alapján készült azonnali fordítás.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: team, tolmácsolási stratégiák, módok, feeding, mirroring, lag time, approximáció, anticipáció.

Szakirodalom:

- Napier, J. & Rosenstock, R. (szerk.) (2016) International sign: linguistics, usage and status issues. Gallaudet Press
- Deaf interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. Editor: Cristopher Stone. Danish Deaf Association. 2018

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet